

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

**Avoimen varhaiskasvatuksen kerhotoiminnan
merkitys lapsiperheille Kirkkonummella**

Anu Luume

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika 03 / 2014

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Anu Luume	Sivumäärä 41 ja 3 liitesivua
Työn nimi Avoimen varhaiskasvatuksen kerhotoiminnan merkitys lapsiperheille Kirkkonummella	
Ohjaava(t) opettaja(t) Juha Niiranen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Kirkkonummen kunta, Anu Kullberg	
Tiivistelmä <p>Tämän opinnäytetyön tilaaja on Kirkkonummen kunta. Työn tarkoituksena on selvittää, minkälaisia vaikutuksia avoimen varhaiskasvatuksen kerhotoiminnalla on lapsiperheiden arjessa, sekä vanhempien työhön ja lastenhoitoon liittyvissä valinnoissa. Avoimen varhaiskasvatuksen kerhotoiminta on Kirkkonummella aloitettu elokuussa 2012, eikä vanhempien mielipiteitä ja näkemyksiä toiminnan tarpeellisuudesta ole aiemmin tutkittu. Kerhotoiminta on suunnitelmallista, tavoitteellista ja ammattilaisten ohjaamaa toimintaa 2–5 –vuotiaille kotihoidossa oleville lapsille. Kerhotoiminnalla tuetaan lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista. Vanhemmille toiminta mahdollistaa vertaistukea, omaa aikaa ja tukea vanhemmuuteen.</p> <p>Työni tärkeimpänä menetelmänä on kyselytutkimus kerhotoiminnassa mukana olevien lasten vanhemmille. Kyselyn avulla sain vanhemmilta tietoa toiminnan vaikutuksesta perheiden arjessa. Selvitin toiminnan hyötyä lapsen ja vanhemman näkökulmasta. Kysyin myös lasten viihtyvyyttä kerhossa ja perheiden tyytyväisyyttä toimintaan. Kyselyssä oli mukana myös avoimia kysymyksiä joihin vanhempien oli mahdollisuus perustella vastauksiaan.</p> <p>Kyselyn vastaukset olivat hyvin samankaltaisia ja perheiden tyytyväisyys ja arvostus toimintaa kohtaan tuli selkeästi esille. Kerhotoimintaa pidettiin tärkeänä palveluna ja sen koettiin lisäävän vanhempien jaksamista ja perheiden hyvinvointia. Lyhyt kerhoaika, ulkoilun määrä ja lasten suuri ikäjakauma nousivat muutamasta vastauksesta kritiikkinä pohdittavakseni.</p> <p>Tämän työni ja vanhempien tyytyväisyyden perusteella kerhotoiminnan merkittävyyttä lapsiperheiden hyvinvointiin voidaan selkeästi perustella. Työni voi olla apuna toimintaa kehitettäessä ja laajennettaessa. Työni lopussa pohdin vielä yhteisöpedagogin ammattitaitoa ja osaamista varhaiskasvatuksen työkentällä.</p>	
Asiasanat: varhaiskasvatus, kerhotoiminta, avoin varhaiskasvatus, lapsiperheet	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Anu Luume	Number of Pages 41
Title The meaning of open early childhood education's club activity in Kirkkonummi municipality	
Supervisor(s) Juha Niiranen	
Subscriber and/or Mentor Kirkkonummi municipality	
Abstract <p>This thesis is made for Kirkkonummi municipality. The purpose of this thesis is to study the effects of open early childhood education's club activities for families and the choices they make in work and in child care. In Kirkkonummi, open early childhood education's club activities have been started in August 2012 and this is the first time anyone has studied parents' opinions about it. Club activity is meant for children between the ages 2-5 in home care. It is systematic, target-oriented and directed by professional staff. It supports child's growth, development and learning in all ways. Parents can have peer support, little time of their own and support in parenting from club activity.</p> <p>The most important method of my work is a survey for parents whose children attend club activities. The survey gave me information about effects of activities in basic family life. I sort out benefits for children and parents. I asked how the children have enjoyed and how the parents appreciate the club. There were also open questions in the survey in which parents had a chance to explain their answers.</p> <p>Answers in the survey were very similar and families happiness and respect for club activity was apparent. Club activity was seen as an important service and it was felt to increase the strength of parents and the welfare in families. The short duration of club day, the time spent outdoors and the large variation in ages of children were critical points in the answers for me to work on.</p> <p>Based on this thesis and the happiness of parents, club activity is meaningful for welfare of families and this can be clearly justified. This thesis can be helpful in the development and expansion of this activity. In the end of this thesis I look in to professional skills and knowhow of community educator in the field of early childhood education.</p>	
Keywords early childhood education, club activity, open early childhood education, families	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 MITÄ ON VARHAISKASVATUS	6
3 AVOIMEN VARHAISKASVATUKSEN KERHOTOIMINTA KIRKKONUMMELLA	9
4 KERHOTOIMINNAN MERKITYS LAPSELLE	13
5 KERHOTOIMINNAN MERKITYS VANHEMMILLE	19
6 KYSELYTUTKIMUS JA MUUN AINEISTON HANKINTA	22
7 KYSELYN TULOKSIA JA ANALYSOINTIA	23
8 OMIA JOHTOPÄÄTÖKSIÄ KYSELYSTÄ	31
9 ONKO KERHOTOIMINNALLA MERKITYSTÄ LAPSIPERHEIDEN ARJESSA?	35
10 AJATUKSIANI OPINNÄYTETYÖSTÄ JA YHTEISÖPEDAGOGIN AMMATTITAITOSTA VARHAISKASVATUKSEN TYÖKENTÄLLÄ	37
LÄHTEET	39
LIITTEET	41

1 JOHDANTO

Avoimen varhaiskasvatuksen kerhotoiminta on tarkoitettu 2-5 -vuotiaille kotihoidossa oleville lapsille. Kerhotoiminta tukee kokonaisvaltaisesti lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää perheiden hyvinvointia yhteiskunnassamme. Vanhemmille toiminta mahdollistaa vertaistukea ja tukea vanhemmuuteen.

Tämän opinnäytetyön tilaaja on Kirkkonummen kunta. Kunta halusi opinnäytetyöni avulla selvittää, minkälaisia merkityksiä avoimen varhaiskasvatuksen kerhotoiminnalla on kirkkonummelaisten lapsiperheiden arjessa. Kerhotoiminta on kunnassa uusi palvelu, eikä asiakkaiden mielipiteitä ja näkemyksiä toiminnasta ja sen tarpeellisuudesta ole aiemmin selvitetty.

Itse olen varhaiskasvatuksen ammattilainen ja työskennellyt varhaiskasvatuksen parissa jo yli viisitoista vuotta. Avoin varhaiskasvatus on minullekin kuitenkin hieman vieraampi työkenttä ja halusin opinnäytetyöni avulla lisätä omaa tietämystäni siitä. Olen itse myös kolmen lapsen äiti ja kaivannut useasti kotona lapsia hoitaessani sosiaalisia suhteita ja virikkeitä itselleni, sekä myös lapsille. Aina kun ei itse halunnut kutsua vieraita sotkuiseen kotiin ja ulkoilukin osui usein eri aikaan muiden taloyhtiön lasten ja kotivanhempien kanssa. Pikkuhiljaa meistä taloyhtiön kotivanhemmista kyllä muodostui tiivis vertaisryhmä, missä toista autettiin ja tuettiin aina kun toinen apua tarvitsi. Muistan olleeni silti todella kiitollinen kun esikoisemme pääsi seurakunnan järjestämään päiväkerhoon ja sain olla vauvan kanssa kahden kotona kerran viikossa edes sen muutaman tunnin. Nyt jälkeenpäin ajateltuna uskon, että olisin itse viihtynyt kotona pidempään jos kodin lähellä olisi ollut avoimen varhaiskasvatuksen toimintaa, ainakin paikka minne lapsen kanssa olisi voinut mennä viettämään aikaa ja keskustelemaan muiden kuin vaippa- tai leikki-ikäisten kanssa. Tutustuminen muihin vanhempiin siinä kävellessä lähikauppaan tai hiekkalaatikon ääressä itsekseen istuskellessa, vauvan nukkuessa vaunuissa, ei ainakaan minusta tuntunut luontevalta eikä helpolta.

Tässä opinnäytetyössäni selvitän ja pohdin kerhotoiminnan hyötyjä ja tarpeellisuutta lapsiperheiden hyvinvoinnin kannalta Kirkkonummella. Tuon esille kyselyssäni esiintyneitä vanhempien ajatuksia toiminnasta ja sen tarpeellisuudesta. Pohdin toiminnan merkitystä myös kerhossa mukana olevan lapsen kannalta.

Työni alussa kerron mitä on varhaiskasvatus ja avoin varhaiskasvatus. Luvussa kolme esittelen tarkemmin Kirkkonummen avoimen varhaiskasvatuksen kerhotoimintaa. Luvuissa neljä ja viisi tuon esille kerhotoiminnan merkityksiä kerhossa mukana oleville lapsille ja heidän vanhemmilleen. Luvut kuusi, seitsemän ja kahdeksan käsittelevät tähän opinnäytetyöhöni liittyvää kyselytutkimusta, sen analysointia ja omia johtopäätöksiäni. Työni lopuksi pohdin varhaiskasvatuksen työkenttää yhteisöpedagogin työkenttänä.

2 MITÄ ON VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista vuorovaikutusta ja yhteistoimintaa vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten kesken. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lasten tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. Varhaiskasvatus koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta. Perhepäivähoito, päiväkotitoiminta ja erilainen avoin toiminta ovat osa varhaiskasvatustalvia ja varhaiskasvatusta. (Stakes 2006, 11.) Varhaiskasvatustalvia tarjoavat kuntien lisäksi järjestöt, seurakunnat ja yksityiset palveluntuottajat.

Yhteiskunnan järjestämä varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista yhteistoimintaa, joka koostuu hoidosta, kasvatuksesta ja opetuksesta. Toiminnassa lapsen omaehtoisella leikillä on keskeinen merkitys ja lapsilähtöisyys on toimintaa ohjaava vaatimus. Lapsi kohdataan yksilönä ja kasvatuksessa kunnioitetaan lapsen luonnollista asteittaista kehitystä ja luovuutta. Lapsen oma kokeminen ja lasten yhteinen toiminta on oppimisen perusta. Lapsi kasvaa yhteiskunnan aktiiviseksi toimijaksi omaehtoisen toiminnan, vertaisryhmäkontaktien ja aikuisen tavoitteisen ohjauksen avulla. (Häkkä, Kuokkanen & Virolainen 2006, 26-27.)

Avoin varhaiskasvatus on satunnaista tai säännöllistä lapsiperheille tarkoitettua suunnitelmallista ja monipuolista toimintaa, jonka tarkoituksena on tukea lapsen ja koko perheen hyvinvointia. Eri kunnat toteuttavat palvelua eri tavoin, esimerkiksi avoimina päiväkoteina, leikki- ja nuorisotoimintana tai kerhotoimintana. Kuntien lisäksi palvelua tarjoavat seurakunnat ja eri järjestöt. (Kasvunkumppanit 2013.)

Erilaisista varhaiskasvatuspalveluista on käytössä eri kuntien sisällä monenlaisia nimityksiä. Jokainen kunta on nimennyt omia palveluitaan itse ja eri kuntien sisällä voi samanniminen toiminta olla erilaista. Esimerkiksi leikkipuistotoimintaa voi olla vain aikuiselle ja lapselle tarkoitetussa muodossa tai toimintana jonne lapsen voi sovitukseksi ajaksi jättää. Varhaiskasvatuspalveluiden alkuaikoina Suomessa päivähoitopalveluista käytettyä nimitystä lastentarha- ja seimitoiminta ei enää juurikaan ole käytössä ja käsite avoin päivähoito on vasta 2000-luvulla tullut yleisempään käyttöön leikkitoiminnan jälkeen. Leikkitoiminta nimitystä kyllä edelleenkin käytetään mukana ainakin yksityisessä leikkipuistotoiminnassa.

Lastentarha- ja seimitoiminta käynnistyi Suomessa 1800-luvun loppupuolella. Toiminnan tavoitteina oli tukea lasten kasvatusta ja parantaa perheiden kasvatuksen tasoa. Itsenäisyyden alun ensimmäisinä vuosikymmeninä näkemys päivähoitojärjestelmän merkityksestä muuttui ja päivähoito valtiollistettiin. Kotihoitoa kuitenkin arvostettiin enemmän ja päivähoitoa pidettiin tukena taloudellisesti ja sosiaalisesti heikossa asemassa oleville perheille, joiden ei katsottu selviytyvän lastenkasvatustehtävästä. 1960-luvulta lähtien keskustelu lasten päivähoidosta lisääntyi ja tasa-arvo pyrki myksiin vedoten katsottiin, että naisten yleisempi työssäkäynti voisi onnistua vasta kun päivähoitokysymys olisi ratkaistu. Laki lasten päivähoidosta säädettiin vuonna 1973. (Alasuutari 2003, 24-25.)

Päivähoitolaki säätelee yleisten säännösten sisällä mm. kuntien velvollisuuden järjestää päivähoitoa, päivähoidon tavoitteita, päivähoitoruokailua ja –ympäristöä sekä erityistä tukea tarvitsevan lapsen kuntoutussuunnitelman laatimista. Päivähoitolakia on osittain uudistettu sen olemassaolon aikana. Vuonna 1983 liitettiin päivähoitolakiin päivähoidon kasvatustavoitteet ja vuonna 1995 tuli voimaan subjektiivinen päivähoito-oikeus kaikille alle kouluikäisille lapsille. (Häkkä ym. 2006, 30-31.)

Leikkipuistotoiminta on alkanut Suomessa jo 1900-luvun alussa ensin kesäleikkipuistotoimintana ja myöhemmin puistotätitoimintana. Avoin varhaiskasvatus käsitteenä on Suomessa otettu käyttöön vasta 2000-luvulla. Sitä ennen avoimesta varhaiskasvatuksesta käytettiin ainakin käsitettä leikkitoiminta. Avoin päiväkotitoiminta alkoi Suomessa vuonna 1978 kokeilutoimintana ja se otettiin osaksi leikkitoimintaa vuonna 1984. Avointen päiväkotien tehtävänä oli lapsiperheiden eristäytyneisyyden vähen-

täminen, kasvatuseuvonnan antaminen ja vanhempien rohkaiseminen yhteiseen kasvatusta koskevaan keskusteluun. Lapsille ja aikuisille saattoi olla omaa ohjelmaa samanaikaisesti, mutta lapsi oli kokoajan oman aikuisen vastuulla. 1980-luvulla sosiaalihuollon ohjeissa leikkikerhotoiminnalla tarkoitettiin lasten muutaman tunnin mittaista ryhmämuotoista toimintaa. Leikkitoiminta sisältyi vuonna 1973 tulleeseen päivähoitolakiin. Päivähoitolain lisäksi avoimen toiminnan järjestämistä ohjaavat sosiaalihuoltolaki ja lastensuojelulaki. 1990-luvulla avointa varhaiskasvatusta jouduttiin lakkauttamaan resurssien vähentyessä. 2000-luvulle tultaessa palvelun järjestäminen taas lisääntyi ja nyt kuntia kannustetaan yhä monimuotoisempien päivähoito- ja varhaiskasvatuspalveluiden kehittämiseen perheiden tarpeet huomioiden. (Alila & Portell 2008, 12-18.)

Kirkkonummella varhaiskasvatusta järjestetään kunnan palveluna päivähoitona ja avoimena varhaiskasvatuspalveluna. Nämä varhaiskasvatuksen palvelut auttavat perheitä kiinnittymään yhteiskuntaan ja luovat perusturvallisuutta. Päivähoitoa tarjotaan perheen tarpeista riippuen kokopäivähoitona ja osa-aikaisena hoitona. Avointa varhaiskasvatusta on tarjolla perheille joilla ei ole varsinaista päivähoiton tarvetta. Päivähoitoa on tarjolla päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa. Asukaspuistotoiminta ja kerhotoiminta ovat kunnan järjestämiä avoimen varhaiskasvatuksen palveluita. Kirkkonummen kunta on määritellyt varhaiskasvatuksen perustehtäväksi lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen edistämisen.

Varhaiskasvatuksen toiminta-ajatus Kirkkonummella:

Varhaiskasvatuksessa lapsi kehittyy ja oppii sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa leikin ja toiminnan avulla. Tavoitteena on tarjota jokaiselle lapselle mahdollisuus omien edellytystensä mukaiseen kehittymiseen. Varhaiskasvatuksessa lähtökohtana on lapsuuden vaaliminen, lapsen mielikuvituksen, leikin ja luovuuden ymmärtäminen. Lasta tuetaan aktiivisena toimijana hänen oman äidinkiellensä, uskontonsa, kulttuurinsa ja vakaumuksensa mukaisesti.

Arvostamme kasvatuskumppanuutta, jossa huolehditaan yhdessä perheen kanssa lapsen turvallisesta kasvuympäristöstä myönteisen kasvun ja kehityksen edistämiseksi. Vanhempien ja henkilökunnan tasavertaisessa vuorovaikutuksessa molempien osapuolten kokemuksia, näkemyksiä ja asiantuntemusta kuullaan ja hyödynnetään lapsen parhaaksi. Yhteistyöhön osallistuvat myös muut perheitä tukevat tahot. (Kirkkonummi 2013.)

3 AVOIMEN VARHAISKASVATUKSEN KERHOTOIMINTA KIRKKONUMMELLA

Avoimen varhaiskasvatuksen tavoitteena on tarjota monipuolista toimintaa, sosiaalisia kontakteja ja kasvatuksellista tukea lapsille ja heidän vanhemmilleen. Palvelu on suunnattu kotihoidossa oleville tai vähän päivähoitoa tarvitseville lapsille perheineen. Palvelun käyttäjänä lapsen on mahdollisuus saada uusia kavereita, harjoitella sosiaalisia - ja vuorovaikutustaitoja ja osallistua ohjattuun toimintaan leikkien ja oppien. (Sosiaaliportti 2012.)

Kirkkonummen kunta on kasvava kunta läntisellä Uudellamaalla. Se sijaitsee lähellä pääkaupunkiseutua, Helsinkiin on matkaa vain noin 20 kilometriä ja kulkuyhteydet pääkaupunkiseudulle ovat hyvät. Kirkkonummelta löytyy myös merta, luontoa ja kaunista maalaismaisemaa. Monet lapsiperheet ovatkin muuttaneet tai suunnittelevat muuttoa juuri Kirkkonummelle.

Avoimella varhaiskasvatuksella tarkoitetaan kunnan varhaiskasvatuksen tai muun toimijan järjestämää toimintaa kotihoidossa oleville lapsille ja heidän vanhemmilleen. Avoin varhaiskasvatus tarjoaa kohtaamispaikkoja lapsille ja aikuisille. (Kirkkonummen Kunta 2013.)

Tällä hetkellä Suomessa korostetaan yhteiskunnallisestikin lasten, nuorten ja lapsiperheiden pahoinvoinnin ja syrjäytymisen vähentämistä ja ennaltaehkäisyä. Juuri nämä tänään hyvinvoivat lapset ovat yhteiskuntamme tulevaisuuden aktiivisia toimijoita ja heidän hyvinvointiinsa kannattaa panostaa kaikilla toimialoilla.

Kirkkonummella tehdään laadukasta ja ennaltaehkäisevää työtä lasten ja nuorten hyväksi, joka näkyy myös Kirkkonummen kunnan Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa vuosille 2009-2013. Hyvinvointisuunnitelmaa laatimassa ja päivittämässä on ollut luottamushenkilöistä ja virkamiehistä koostuva ohjausryhmä ja moniammatillinen asiantuntijaryhmä. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmatyön on tarkoitus elää edellytysten ja tarpeiden mukana vuosittain, eteenpäin tähtäävänä ja palveluita kehittävänä moniammatillisena prosessityönä. Hyvinvointisuunnitelman painopistealueina on varhainen puuttuminen ja peruspalveluihin sisältyvä ennaltaehkäisevätyö.

Suunnitelman tarkoituksena on ohjata pitkäjänteisesti palvelujärjestelmän toimintaa vastaamaan paremmin yhteiskunnan ja kuntalaisten tarpeita. Prosessityössä kiteytettiin nuorten ja lapsiperheiden toimintaa ohjaamaan mm. seuraavanlaisia laadullisia kriteereitä; lasten ja nuorten palvelut ovat eri puolilla kuntaa helposti saatavilla ja saavutettavissa, perhelähtöisyys, monialainen ja moniammatillinen yhteistyö, kasvatuskumppanuuden vahvistaminen ja edistäminen, lapsen osallisuuden korostaminen ja kuntalaisten vaikuttamis- ja valinnanmahdollisuuksien edistäminen. Tämän hyvinvointisuunnitelman aikana Kirkkonummella käynnistettiin mm. asukaspuistotoiminta. (Kirkkonummen kunta 2009.)

Kirkkonummen kunta toteuttaa avointa varhaiskasvatusta kerhotoimintana ja asukaspuistotoimintana. Piennarpihan asukaspuisto Kirkkonummen Masalassa on avoinna kotihoidossa oleville lapsille ja heidän vanhemmilleen arkipäivisin ja siellä on päivittäin tarjolla yhteistä ohjattua toimintaa. Asukaspuistossa voi myös käydä leikkimässä ja tapaamassa muita lapsiperheitä ilman, että osallistuu ohjattuun toimintaan. Puisto välineineen on arkisin lapsiperheiden käytössä ja siellä on mahdollisuus myös lämmittää ja syödä omia eväitä. Asukaspuiston toiminta on kaikille avointa ja maksutonta toimintaa.

Kunnan järjestämän avoimen varhaiskasvatuksen ensisijaisena tavoitteena on lapsen varhaiskasvatuksen tukeminen. Sen lisäksi tavoitteena on mahdollistaa aikuisten vertaiskontaktit ja tukea vanhemmuutta. Avoimen varhaiskasvatuksen tilat ovat usein päiväkodin tilojen yhteydessä. Toiminnan järjestämisen tiheys ja toiminta-ajat vaihtelevat kunnittain. Toimintaa voi olla myös tietylle ikäryhmälle kohdennettuna toimintana tai toiminnassa voidaan painottaa tiettyä osa-aluetta. Myös toiminnan nimi voi vaihdella esimerkiksi toiminnan painotuksen mukaan. Avointa varhaiskasvatusta voidaan tarjota toimintana, minne lapsi osallistuu yksin ilman aikuista ja lapsen ja aikuisen yhteisenä toimintana. Avoin varhaiskasvatus voi olla toiminnasta riippuen joko maksutonta tai maksullista. (Alila ym. 2008, 70-71.)

Kerhotoimintaa toteutetaan osana avointa varhaiskasvatusta kolmessa eri päivähoidon yksikössä eri puolilla Kirkkonummea. Koskentorin päiväkodissa Veikkolassa ja Köpaksen päiväkodissa Masalassa kerhotoiminta on alkanut elokuussa 2013. Kolsarin päiväkodissa Bron asuinalueella toimintaa on ollut tarjolla jo elokuusta 2012 alka-

en. Kerhotoiminnan asiakkaita on tällä hetkellä noin 61 lasta perheineen. Kerhotoiminta on tarkoitettu lapsiperheille, joissa on 2-5-vuotiaita lapsia kotihoidossa, eivätkä he tarvitse kokopäiväistä päivähoitoa. Kerhot kokoontuvat kaksi tai kolme kertaa viikossa riippuen perheen omista valinnoista. Kerho kestää 2,5 tuntia kerrallaan. Kerhon toiminta on tarkoitettu lapsiryhmälle ja lapsen voi jättää sinne kerhon ajaksi. Kerhossa käyminen ei vaikuta perheen kotihoidontukeen ja toimintaan täytyy sähköisesti hakuajalla hakea. Hakuajan päätyttyä kerhoihin on jatkuva haku, jos kerhopaikkoja on vapaana. Kerhotoiminta on maksullista toimintaa ja kolme kertaa viikossa kokoontuva kerho maksaa 45 euroa kuukaudessa ja kaksi kertaa viikossa kokoontuva kerho maksaa 30 euroa kuukaudessa. Yleisin kerhoaika on klo 9.30 – 11.00, mutta osassa toimipisteitä voi olla kerhotoimintaa myös iltapäivisin. Kerhossa lapset oppivat sosiaalisia taitoja, ryhmässä toimimista, vanhemmista irtautumista ja paljon uusia asioita. Siellä tarjotaan monipuolista, suunniteltua ja tavoitteellista varhaiskasvatusta ulkoillen ja sisätiloissa toimien. Lapsen omalle vapaalle leikille jätetään myös aikaa. Kerhotoiminta on lapselle mukavaa yhdessäoloa ja virkistystä monenlaisessa yhteistoiminnassa, sosiaalisia taitoja harjoitellen.

Sosiaalisia taitoja harjoitellaan yhteisissä leikeissä. Jo kolmevuotiaana lapsi alkaa kaivata kavereita. Kavereiden kanssa leikkiminen kehittää sosiaalisten taitojen lisäksi lapsen aktiivisuutta, omatoimisuutta, mielikuvitusta ja luovuutta. Esimerkiksi leikki-puistotoiminta tai päiväkerho on juuri niitä palveluja, missä voi käydä leikkimässä ja omia taitojaan kehittämässä. (Salminen 2005, 19.)

Vanhemmille kerhotoiminta tarjoaa muutaman tunnin vapaa-aikaa viikossa, joka usein tulee tarpeeseen. Kotona lasta hoitava vanhempi voi tällä ajalla esimerkiksi harrastaa, tehdä kotitöitä tai viettää ajan kotona olevan pienemmän sisaruksen kanssa. Tämä aika auttaa kotona lapsiaan hoitavia vanhempia jaksamaan ja näin toiminnalla tuetaan koko perheiden hyvinvointia. Vanhemmat saavat toiminnan kautta myös kasvatuksellista tukea kerhossa työskentelevältä ammattitaitoiselta kasvatushenkilökunnalta.

Päivähoidon henkilökunta toteuttaa kasvatustyötä yhdessä vanhempien kanssa tukemalla kotikasvatusta ja korostamalla perheen myönteisiä voimavaroja. Vanhemmat ovat lastensa parhaita asiantuntijoita ja lasten kasvatusoikeus ja kasvatusvastuu on

lasten vanhemmilla. Lapsen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen liittyviä asioita tuetaan yhdessä vanhempien kanssa ja näin perheen ja päivähoidon välille syntyy kasvatuksellinen kumppanuus eli kasvatuskumppanuus. Käytännössä kasvatuskumppanuus on päivähoidon ja kodin välistä vuorovaikutusta ja yhteistyötä. (Keskinen & Virjonen 2004, 81-83.)

Kerhon ohjaajana toimii lastentarhanopettaja tai lähihoitaja. Puolivuosittain kerhon lastentarhanopettajan kanssa tehdään yhdessä yhteisen keskustelun pohjalta kerholaisen varhaiskasvatussuunnitelma, joka perustuu lapsen ikätasoon ja yksilölliseen kehitysvaiheeseen. Suunnitelmaan kirjataan mm. lapsen vahvuuksia, kiinnostuksen kohteita ja asioita joita lapsi harjoittelee ja opettelee juuri nyt. Lisäksi vanhemmat voivat tulla keskustelemaan henkilökunnan kanssa, jos heitä jokin heidän lapsensa kehityksessä mietityttää.

Varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan yhdessä lapsen vanhempien ja päivähoito henkilöstön kanssa. Suunnitelmassa huomioidaan lapsen kokemukset, tarpeet, mielenkiinnon kohteet, vahvuudet ja tulevaisuuden näkymät. Suunnitelmassa sovitaan yhdessä vanhempien kanssa yhteistyöstä ja toimintatavoista. Päivähoidon henkilökunta tekee havaintoja lapsista ja käyttää tätä havainnointitietoa apuna toiminnan suunnittelussa. Varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista seurataan säännöllisesti. (Häkä ym. 2006, 37-38.)

Kirkkonummella ennen varhaiskasvatussuunnitelman tekoa, usein silloin kun lapsi aloittaa kerhotoiminnan, vanhemmat täyttävät lapsestaan kuvaus lapsesta kaavakkeen, jonka avulla heillä on mahdollisuus mm. kuvailla lastaan, kertoa lapsensa mielenkiinnon kohteista, lempileikeistä, päivittäisten toimintojen sujumisesta sekä tuen tarpeista. Tämä kuvaus antaa henkilökunnalle paljon tärkeää tietoa lapsesta ja toimii varhaiskasvatussuunnitelman pohjana.

Vanhemmat kohtaavat lapsia kuljettaessaan toisia samassa tilanteessa olevia vanhempia, heillä on mahdollisuus tutustua keskenään, vaihtaa kuulumisia ja saada näin toisiltaan tärkeää vanhemmuuden vertaistukea.

Muilta vanhemmilta on toisinaan hyvä kuulla ja huomata että, he käyvät läpi aivan samanlaisia arjen hankaluuksia. Toisiltaan vanhemmat saavat kokemuksia jakamalla hyviä vinkkejä arjesta selviytymiseen. Avoin keskustelu vanhemmuuden kysymysmerkeistä ja erilaisista ratkaisuista on antoisaa ja vanhemmille tärkeää. (Jarasto & Sinervo 1997, 134-135.)

Kirkkonummen kunnan lasten ja nuorten päivitetystä hyvinvointisuunnitelmassa vuosille 2013-2017 on kirjattuna seuraavanlaisia avoimen varhaiskasvatuksen kehittämissen kohteita; kerhotoiminnan määrää ja laatua kehitetään vastaamaan kysyntää kaikilla alueilla ja mm. ruotsinkielisen päivähoidon on tarkoitus aloittaa kerhotoiminta syksyllä 2014. Asukaspuistotoiminta on tarkoitus käynnistää kaikilla kunnan alueilla vuoteen 2016 mennessä. (Kirkkonummen kunta 2013.)

4 KERHOTOIMINNAN MERKITYS LAPSELLE

Vastasyntynyt lapsi tarvitsee hyvää perushoitoa, syliä ja vuorovaikutusta häntä hoitavilta aikuisilta. Lapselle syntyy luottamus häntä hoitaviin aikuisiin ja hän kokee että hänen tarpeisiinsa vastataan. Syntyy vahva ja vastavuoroinen kiintymyssuhde, joka on edellytys lapsen empatiataidolle ja tottelemaan oppimiselle. Ensimmäisenä ikävuotenaan lapsi tarvitsee pysyviä ihmissuhteita ympärilleen kokeakseen perusturvallisuutta, voidakseen luottaa ja jäsentää maailmaa. Puolitoistavuotiaana lapsella on vahva tarve tulla nähdyksi ja kun hän saa olla keskipisteenä turvallisten ja tuttujen ihmisten läheisyydessä, pystyy hän myöhemmin toimimaan ryhmän jäsenenä. Lapsi alkaa myös irtaantua äidistä ja käyttää omaa tahtoaan. Lapsen on opittava että aina ei saa mitä tahtoo ja että joskus on suostuttava toisen tahtoon. Herkkyyyskausi tottelemaan oppimiselle on 1,5-3 ikävuoden aikana. Tässä iässä lapsi opettelee elämätaitoja yrityksen ja erehdyksen kautta. Hän havainnoi elämää, huomaa että hänen käytöksensä aiheuttaa muissa tunteita ja että aina ei voi tehdä niin kuin itse haluaa. Lapsi tarvitsee selkeitä ohjeita, käskyjä ja kieltoja. Kolmevuotiaana lapsi leikkii paljon. Hän alkaa kaivata kavereita ja opetella yhteisissä leikeissä sosiaalisia taitoja, oma-toimisuutta ja ongelmanratkaisutaitoja. Kolmen neljän vuoden iässä lapsi alkaa jo ymmärtää mikä on oikein ja väärin ja minkälaisia seurauksia teoista on. (Salminen 2005, 16-20.)

Ensimmäisten ikävuosien aikana lapsi tarvitsee turvallisia ja pysyviä aikuisia ympärilleen. Hän ei osaa vielä kaivata erikseen lapsiseuraa, mutta kiinnostuu kyllä vähitellen myös tutuista ja läheisistä lapsista ympärillään. Lapsi tarvitsee paljon syliä ja aikuista tyydyttämään hänen tarpeitaan. Tuttujen aikuisten turvallinen hoiva ja huolenpito lisäävät lapsen turvallisuuden tunnetta ja luottamusta elämään.

Mitä pienempi lapsi, sitä enemmän hän tarvitsee aikuisen läsnäoloa ja turvaa. Lapsi ei osaa vielä sanallisesti ilmaista rakkauden tarvettaan, vaan ilmaisee sen usein kielteisellä käyttäytymisellä. Kun lapsi saa riittävästi aikuisen läheisyyttä ja läsnäoloa, hänellä on hyvä olla ja hän kokee olonsa turvalliseksi. (Kinnunen 2003, 117.)

Lapsen kanssa saa ja kannattaakin vierailla ja tavata tuttuja, jotta lapsi näkee ympärillään myös vieraampia ihmisiä ja tottuu muihinkin kuin kodin ääniin. Lapsen kanssa ei kannata eristäytyä kotiin, vaan elää mahdollisimman normaalia elämää. Äitien on hyvä muistaa myös isien olemassaolo ja antaa myös heille mahdollisuus pienenkin lapsen hoitoon, jotta lapsi ei totu vain yhden aikuisen kanssa toimimiseen.

Lapsen kiintymyssuhde isään syntyy kun isä on läsnä vastasyntyneen elämässä. Vauva voi ilmaista hoidontarvettaan myös isälle. Lapsen vahva kiintymyssuhde molempiin vanhempiin on hyväksi lapsen kehitykselle. Vauvan ja äidin vahva suhde vahvistaa lapsen persoonallisuutta ja tunteita ja kiintymyssuhde isään parantaa lapsen sosiaalisia taitoja. (Kinnunen 2003, 39.)

Jos perheessä on muitakin lapsia, jakautuu lasten hoito usein huomaamatta useampien aikuisten kesken. Isommissa perheissä tottuu vauvakin jo pienestä pitäen lasten ääniin ja kiinnostus toisiin lapsiin syntyy luontaisesti arjen keskellä. Ilman sisaruskasvaneiden lasten sopeutuminen lasten ryhmiin, esimerkiksi päivähoitoon tai kerhotoimintaan on usein haasteellisempaa kuin sisarusparvessa eläen. Omien sisarusten kanssa kun on jo välttämättä oppinut vähän odottamaan vuoroaan, jakamaan ja tottunut erilaisiin ääniin kuin jos on suurimman osan elämänsä alkuvuosina ollut kahden aikuisen tai aikuisten kanssa kotona. Tilanteet ja käytännöt ovat kaikissa perheissä täysin perhekohtaisia ja se mikä on parhaaksi yhdelle lapselle voi olla huono vaihtoehto toiselle. Vanhempien kannattaa ”kuulostella” lastaan ja altistaa häntä elä-

män äänille, näin turvallisesta aikuisesta irtaantuminen ja kerhoon jääminen voi olla asteen verran helpompaa. Kaksivuotias on vielä aika pieni jäämään yksin vieraaseen ryhmään, eikä ehkä itse oikein pysty tilannetta ymmärtämään. Silti he sopeutuvat ryhmään, mutta voivat tarvita sopeutumiseen pidemmän ajan.

Lapselle ja aikuiselle päivähoiton aloittaminen on harjoitusta eroamisiin ja kohtaamisiin. Kun uusi ja outo päivähoitomaailma synnyttää lapsessa pelkoa ja turvattomuutta hakee hän lohtua hänelle tutulta ja turvalliselta aikuiselta, yleensä vanhemmalta. Mitä luottavaisempi ja vakaampi on lapsen kiintymyssuhde omiin vanhempiinsa, sitä helpompi on lapsen rakentaa kiintymyssuhdettansa muihin aikuisiin ja luottaa heihin. Lasta voi helpottaa jos päiväkodissa on käytössä omahoitaja käytäntö, jolloin lapsella on päiväkodissa ainakin yksi oma aikuinen. Oma aikuinen on se, joka on ollut alusta asti lapsen tukena tutustumassa ja osallistumassa päiväkodin toimintoihin. Tämän luottamuksen synnyttyä uuteen aikuiseen lapsi voi turvallisesti erota vanhemmistaan ja jäädä päivähoitoon. (Helenius, Karila, Munter, Mäntynen & Sirenius 2001, 42-51.)

Päivähoiton työntekijän ammattitaidon avulla pienenkin lapsen on mahdollista kokea turvallisuutta ja asettua päivähoitoon. Aikuisen on oltava lapsen tunteiden tulkkina ja auttaa lasta ymmärtämään lapsen omia tunteita ja kokemuksia. Lapselle on tärkeää puhua erokokemukseen liittyvistä tunteista ja siitä mitä nyt tapahtuu. Lapsen ikävää voi helpottaa lapsen omilla kotoa tuoduilla tavaroilla, joihin lapsi voi päivän aikana turvautua. (Kaskela & Kekkonen 2008, 43.)

Kolme- neljävuotias on jo eritavalla itsekä kiinnostunut toisista lapsista ja kerhossa olevista uusista virikkeistä, joten heidän sopeutumisensa tapahtuu usein nopeammin. Sopeutuminen tietysti tapahtuu täysin yksilöllisesti ja riippuu paljon lapsen oman elämän tottumuksista, lapsen persoonasta ja kehitysvaiheesta. Kerhotoiminta on mielestäni myös hyvä vaihtoehto lapsille, jotka ovat jo sopeutuneet päivähoitoon ja joiden esimerkiksi perheeseen syntyneen uuden sisaruksen myötä tai työttömyyden takia on mahdollista jäädä kotihoitoon. Kokopäiväistä päivähoitoa ei tarvita, mutta kotona oleminen ei riitä vastaamaan lapsen toiminnan tasoa, kun lapsi on jo tottunut päivähoitossa seuraan ja ohjattuun toimintaan. Kerhossa käyminen muutamana päivänä viikossa tukee myös lapsen itsenäistymistä, hän saa opetella itselleen tärkeitä

asioita ikätovereidensa kanssa ja olla osana kerholaisten ryhmää. Kerhopäivien lisäksi hän ehtii viettää rauhallisempaa arkea kotona olevan aikuisen kanssa, nauttien kiireettömimmistä ja rauhallisimmista kotipäivistä.

Kotona hoidettava leikki-ikäinen lapsi saa toiminnan tarpeensa tyydytettyä päivän leikeissä ja yhteisissä kodin puuhissa. Jos kotona tai lähiympäristössä ei ole leikki-seuraa voi lapselle olla hyödyksi käydä muutamana päivänä viikossa samanikäisten lasten ryhmässä leikkimässä. Siellä hän totuttautuu ryhmään ja harjoittelee sosiaalisia taitojaan. Varsinaisia harrastuksia alle kouluikäinen lapsi ei kaipaa. Päivähoidossa oleva lapsi saa hoidossa riittävästi monipuolista toimintaa ja tarvitsee iltaisin isää, äitiä ja arkisia koti-iltoja. Usein harrastukset vain vievät aikaa perheen tärkeästä yhteisestä ajasta. Harrastaa ehtii myöhemminkin, leikki-iässä lapsi tarvitsee aikaa leikille ja kaikin puolin huolettoman lapsuuden. (Kinnunen 2003, 75-76.)

Yhdysvaltalaisen lastenpsykiatrin Margaret Mahlerin mukaan lapsen persoonallisuuden kehitys on monivivahteinen, noin kolmen ensimmäisen ikävuoden aikana tapahtuva kehitysprosessi, jossa painottuu lapsen riippuvuus häntä hoitavista aikuisista. Mahler kutsuu tätä kehitysprosessia psykologiseksi syntymäksi, jonka tuloksena lapselle kehittyy itsen ja ympäristön kanssakäymistä säätelevä kokemus minuudesta. Psykologisen syntymän näkökulma korostaa yksilön läpi elämän jatkuvaa kamppailua erillisyyden, yksinäisyyden ja hylätyksi tulemisen kanssa. Ja toisaalta se on kamppailua riippuvuuden, kiintymyksen ja hyväksytyksi tulemisen kanssa. Näiden kaikkien perustana kuitenkin pidetään seuraavia Mahlerin mukaan nimettyjä erilliseksi tulemisen ja yksilöitymisen kehitystä kuvaavia vaiheita lapsen ensimmäisten elinvuosien aikana. Vauva ei erota itseään hoitajasta, eikä pysty erottamaan mitkä kokemukset tulevat hänen ulkopuoleltaan ja mitkä sisäpuolelta. Hän elää tulevan kehityksen kannalta tärkeää symbioosi vaihetta, joka jatkuu noin puolenvuoden ikään asti. Tämän jälkeen alkaa muutamia kuukausia kestävä eriytymisvaihe ja vähitellen hänen tietoisuutensa omista tarpeista ja hoitajasta huolehtijana korostuu. Kun lapsi oppii liikkumaan ja pystyy jo fyysisesti etääntymään hoitajastaan hän elää Mahlerin mukaan harjoitteluvaihetta, jonka jälkeen tulee lähestymisvaihe. Lähestymisvaiheessa toisen elinvuoden loppupuolella lapsi on jo tietoinen omasta erillisyydestään, mutta myös entistä tietoisempi omasta riippuvuudestaan hoitajaan. Lapsen kolmas ikävuosi on yksilöitymistä, pyrkimystä riippuvuuden ja itsemääräämisen tunteeseen. Täl-

löin lapsi voi kokea tunneobjektin pysyväksi, vaikka hän ei olisikaan paikalla. Pikkuhiljaa lapsi kokee olevansa minä tyttö/poika ja tuntee oman identiteettinsä hoitajasta erillisenä. Tässä vaiheessa lapsi myös alkaa samaistua toisiin samanikäisiin lapsiin. (Kuusinen 1995, 114-117.)

Noin kaksivuotiaana lapsi elää ensimmäistä itsenäistymisen vaihettaan. Hän huomaa, että hän voi itse vaikuttaa omiin asioihinsa ja tehdä valintoja. Yhteistyöhaluisesta ja puuhakkaasta lapsesta on tullut omia rajojaan kokeileva ja kaiken haluava, määrätietoinen uhmaikäinen. Tässä on kyse lapsen sisäisestä kasvusta, itsenäistymisestä ja oman tahdon kehityksestä. Lapsi on myös erittäin kiinnostunut kaikenlaisista kädentöistä ja motorisesta tekemisestä. Myös lapsen leikki kehittyy. Leikki on edelleen lyhytkestoista ja se koostuu irrallisista tapahtumista, joissa lapsi roolileikkien matkii ympäristöään. Vähitellen roolileikin rinnalle tulee rinnakkaisleikkejä, joissa lapset katsovat leikkiessään mallia toinen toisiltaan. Lapsi alkaa kaivata entistä enemmän seuraa ja vähitellen yhdessä toisten kanssa toimiessaan hän oppii odottamaan vuoroaan ja lainaamaan tavaroitaan. Jo neljävuotiaana lapselle oman ikäistensä seura on erittäin tärkeää. Leikki kehittyy yhteisiksi ryhmäleikeiksi ja ristiriidoista selvittää jo useimmiten neuvottelemalla. (Jarasto ym. 1997, 46-61.)

Kerhotoiminnassa mukana olevat 2-5-vuotiaat lapset ovat kaikessa kehityksessään hyvin eri tasolla keskenään. Jokaisen lapsen kehitys on täysin yksilöllistä eikä kehitystasoa ja ikää voida tarkasti verrata. Oman haasteensa siis kerhotoiminnalle tuo eri kehitysvaiheissa olevien lasten yhdessä toimiminen. Kaikilla alueilla ei ole mahdollista jakaa kerhotoiminnan ryhmiä esimerkiksi ikä vuosittain, enkä ajattele sen olevan edes tarpeellista, koska juuri näihin ikävuosiin mahtuu paljon erilaisia kehityksen vaiheita, eikä ikäryhmiin jako vastaisi kaikkien lasten kehitystasoa.

Lasten toiminnan seuraaminen ja jatkuva havainnointi auttaa ryhmän aikuisia pääsemään selville ryhmän ja yksilöiden kehityksestä. Havainnoinnin avulla saatujen tietojen perusteella ryhmän aikuisten on helpompaa vastata lasten kehityksellisiin haasteisiin ja toimia tarkoituksenmukaisesti. Pienten lasten ryhmissä on kehityksessään hyvin eri tasolla olevia lapsia. Myös samanikäisten lasten keskuudessa on kehitystasossa suuria vaihteluita. Lapsen lähipiiriin, perheen tunteminen ja aktiivinen yhteistyö heidän kanssaan on tärkeää. Ryhmän kasvatustyön tukena tulee käyttää per-

heiden asiantuntijuutta, he tuntevat oman lapsensa parhaiten. Myös perhe saa vastavuoroisesti ammattitaitoiselta henkilökunnalta tärkeää tukea arjen sujumiseen ja tarvittaessa myös erityistä tukea ja apua. (Helenius & Korhonen 2008, 42.)

Riittävä henkilökunnan määrä suhteessa eri-ikäisiin lapsiin mahdollistaa / mahdollistaisi toiminnan riittävän havainnoinnin ja tarvittaessa eriyttämisen tarvittaviin pienryhmiin kerhotoiminnan aikanakin. Näin jokaista lasta olisi helpompi tukea juuri hänen kehitykselleen parhaalla tavalla ja toimintaa voisi toteuttaa eri pienryhmille eri tavoin.

Olisi kuitenkin tärkeää, että jokaisella olisi omassa kerhoryhmässään ikätovereita, jolloin olisi mahdollista samaistua ja saada vertaistukea vertaiseltaan. Esimerkiksi kaksivuotiaan ja viisivuotiaan leikkitaidot ovat usein täysin erilaisia ja heidän kaipaamansa toiminta myös aivan erilaista. Lapset tulevat myös erilaisista perheistä ja toiset ovat jo tullessaan kerhoon tottuneet sisaruksiin, serkkuihin ja muihin lapsiin, kun taas toiset ovat ehkä perheen ainoita lapsia eivätkä ole ehkä koskaan toimineet missään ryhmässä tai olleet edes tekemisissä ikätovereidensa kanssa. Näiden samikäistenkin lasten ryhmään sopeutuminen ja ryhmässä toimiminen on luultavasti täysin eritasoisia. Pelkkä ryhmään sopeutuminen tai vanhemmasta irtautuminen voi olla toiselle suurien haasteiden takana, kun taas toinen nauttii ryhmän toiminnasta ja itse ryhmästä täysin rinnoin heti ensitapaamisesta lähtien.

Lapsillakin on tarve vuorovaikutukseen keskenään. Toisilleen tuntemattomatkin lapset ryhtyvät helposti sosiaaliseen kontaktiin keskenään ja aloittavat yhteiset puuhat. Lasten kesken mielipiteitä ilmaistaan aikuista vapaammin ja neuvotteluita käydään ilman tunnetta siitä, että toisen ehdotukset pitää hyväksyä. Lasten keskinäisessä vuorovaikutuksessa lapset ovat usein lähes tasavertaisia kyvyiltään ja näin he kehittävät sosiaalista osaamistaan. Keskinäisessä vuorovaikutuksessa lapset toteuttavat lasten tapaa olla olemassa, synnyttävät yhteenkuuluvuutta ja ystävyyttä. (Helenius ym. 2001, 96-99.)

Lapsen ystävät ja kaverit muodostavat lapselle tärkeän yhteisön, vertaisryhmän. Tässä sosiaalisessa verkostossa lapsi oppii jo varhaisessa vaiheessa sosiaalisen todellisuuden tajuamista. Vertaisryhmässä toimiminen kehittää lapsen sosiaalisia tai-

toja ja parantaa itsetuntoa. Jos lapselle syntyy ryhmässä toimiessaan myönteisiä kokemuksia, voivat ne auttaa lasta päivähoitoon sopeutumisessa ja vahvistavat oppimismotivaatioita. Lapsen kehitykselle ei ole hyväksi, jos hän jää toistuvasti vertaisryhmän ulkopuolelle ja hänelle syntyy jatkuvasti kielteisiä kokemuksia ryhmässä toimimisesta. Kielteiset kokemukset voivat olla osana lapsen sosiaalista syrjäytymisriskiä. (Häkkinen ym. 2006, 84-85.)

5 KERHOTOIMINNAN MERKITYS VANHEMMILLE

Elämäntilanne, vanhemman oma persoona ja lapsuuden kokemukset vaikuttavat kaikki jokaisen omaan vanhemmuuteen. Vanhemmuus on koko elämänmittainen prosessi, johon lapsen kasvu ja kehitys tuo mukanaan ilonaiheita, tehtäviä ja haasteita. Vanhemman tehtävänä on antaa lapselle läheisyyttä, hellyyttä, huolenpitoa ja turvalliset kasvuolosuhteet iänmukaisine sääntöineen ja rajoineen. Omat haasteensa vanhemmuuteen tuo elämän taitekohdat kuten esimerkiksi lapsen syntymä, päivähoiton ja koulun aloitus, murrosikä ja lapsen itsenäistyminen. Toisinaan vanhempana joutuu miettimään mikä kuuluu lapsen normaaliin kasvuun ja kehitykseen ja mikä ei. Vanhempana koetaan iloa ja ylpeyttä omasta perheestä ja lapsen kasvamisesta. Arkeen mahtuu usein monia tunnetiloja ja ajatuksia ja on lupa tuntea välillä myös ärtymystä, väsymystä ja heikkoutta. Vanhemman oman jaksamisen kannalta onkin tärkeää kuunnella myös omia tarpeita ja huolehtia myös itsestään. Kodin ulkopuoliset harrastukset ja omien ystävien tapaaminen ei tee kenestäkään huonoa vanhempaa, vaan vaikuttaa merkittävästi vanhemman omaan jaksamiseen. Joskus elämäkin tuo tullessaan suuria haasteita arkeen, toisinaan jopa kriisitilanteita, jotka vaikuttavat vanhemmuuteen ja jaksamiseen vanhempana. Kun perheen ja läheisten yhteiset voimavarat eivät riitä, on tärkeää muistaa, että vanhemmuuteen on saatavilla ulkopuolista apua ja tukea. Kun vanhempi osaa ja uskaltaa hakea apua, kertoo se siitä, että välittää itsestään ja perheestään. (Ensi- ja turvakotienliitto.)

Alle kouluikäinen lapsi kasvaa ja kehittyy nopeasti. Hänen tunne-elämänsä, ajattelunsa, kielensä, sosiaaliset taitonsa, motoriikkansa ja havaintokykynsä kehittyy kun hän kokeilee, tutkii ja kyselee kaikkea. Jokaisella lapsella on oma kehityksen rytminsä ja tapansa kasvaa, jokainen lapsi onkin ainutlaatuinen yksilö omalla luonteellaan.

dullaan, eikä ole mahdollista luoda täysin yhtenäistä kuvaa siitä, minkälainen lapsen pitäisi tietyn ikäisenä olla. Lasten kehitys ei kulje suoraviivaisesti, vaan siihen kuuluu mm. kehityskriisejä, uhmakausia ja herkkyykskausia. Toisinaan lapsi koettelee aikuisen voimavaroja ja hermoja ja tällöin onkin hyväksi jos on tietoinen lapsen kehityksen eri vaiheista. Lapset tarvitsevat kasvaessaan aikaa ja rauhaa. On tärkeää järjestää aikaa yhdessä vanhempien ja sisarusten kanssa, tehdä arkisia asioita yhdessä ja luoda näin myönteisiä muistoja lapsuudesta. (Jarasto ym. 1997, 17-23.)

Kun vanhemmat tai toinen vanhemmista jää kotiin hoitamaan perheen alle kouluikäisiä lapsia tai lasta, niin on tärkeää, että myös kotona olevalle aikuiselle löytyy kasvatuskumppanuudessa tukea, seuraa ja tarvittaessa ohjausta lasten kanssa kotona olemiseen. Kotona lasta voi hoitaa esimerkiksi myös lapsen isovanhempi, joka myös voi kokea pienen lapsen kanssa päivisin esimerkiksi yksinäisyyttä. Vanhempi voi jäädä kotiin hoitamaan lasta vapaaehtoisesti tai joskus tilanne voi olla jollain tavoin pakotettu. Esimerkiksi jos toinen vanhemmista jää työttömäksi, on luonnollista, että lapsikin saa olla kotona, eikä tarvitse kokopäiväistä päivähoitoa. Myös kun perheeseen syntyy lisää lapsia, on hyvä pohtia isompien sisarusten kokopäivähoidon tarpeellisuutta. Avoimen varhaiskasvatuksen yksi tärkeä tukimuoto näille kotona lapsiaan hoitaville perheille on kerhotoiminta. Tämä toiminta mahdollistaa kotona olevalle aikuiselle muutaman tunnin omaa aikaa, leikki-ikäisen viettäessä aikaa kerhossa. Monessa perheessä tämä aika kuluu vauvan kanssa kotona ja se koetaan erittäin tärkeänä vauvan ja vanhemman yhteisenä aikana. Ajan aikuinen voi myös käyttää myös harrastuksiin, työtehtäviin tai kotitöihin.

Vanhemman on tärkeää pitää huolta omista tarpeistaan. On tärkeää pyrkiä järjestämään omaa vapaata aikaa itselleen ja myös yhteistä aikaa kahden kesken puolison kanssa. (Jarasto ym. 1997, 135.)

Oman ajan lisäksi kerhotoiminta mahdollistaa aikuiselle vertaistukea. Hän tapaa vertaisiaan ja tutustuu muihin alueen vanhempiin kuljettaessa lastaan kerhoon. Samalla hän voi vaihtaa ajatuksia ja kuulumisia muiden aikuisten kanssa ja saada itselleen ystäviä. Kerhotoiminta tarjoaa perheelle myös kasvatuksellista tukea, esimerkiksi kerhovasun eli kerhotoiminnassa mukana olevan lapsen varhaiskasvatussuunnitelman muodossa.

Kasvattajat ja vanhemmat keskustelevalta havainnoistaan keskenään vertaillen. Lapsen varhaiskasvatuksen tulee perustua henkilöstön ja vanhempien yhteistyössä laadittuun varhaiskasvatussuunnitelmaan, jonka tavoitteena on lapsen yksilöllisyyden ja vanhempien näkemysten huomioiminen lapsen kasvatuksessa. (Häkka ym. 2006, 121.)

Kerhovuasu on väline lapsen kasvun tukemisen ja seurantaan. Siihen kirjataan mm. lapsen vahvuuksia, harjoittelemisen paikkoja, tuen tarpeita ja keinoja lapsen oppimisen ja hyvinvoinnin edistämiseen. Kerhovuasua käydään läpi ryhmän lastentarhanopettajan ja vanhemman / vanhempien kanssa säännöllisesti, ainakin kerran vuodessa. Varhaiskasvatussuunnitelma on dokumentti, jonka olisi tarpeellista kulkea lapsen mukana koko lapsen päivähoitohistorian. Sen mukana siirtyy lapsesta tärkeää tietoa päivähoiton yksiköstä ja ryhmästä toiseen. Perheen on mahdollista keskustella kerhossa työskentelevien ammattikasvattajien kanssa muulloinkin, jos se koetaan perheen tai työntekijöiden taholta tarpeelliseksi. Arjesta selviytymisen vinkkejä toki tarjotaan ja ajankohtaisista perhettä mietityttävistä asioista vaihdetaan ajatuksia myös kerhoon tuodessa tai sieltä lasta haettaessa. Nämä tilanteet ovat usein aika rauhattomia, eikä yksityisyyttä voida taata, joten onkin toivottavaa, että tärkeistä omaa perhettä koskevista asioista keskustelemiseen, sovittaisiin työntekijöiden kanssa erillinen aika.

Kasvatuskumppanuus on päivähoitohenkilökunnan ja vanhempien välistä avointa ja tietoista toimintaa lasten kasvun, oppimisen ja kehityksen tukemiseksi. Vanhemmilla on ensisijainen lastensa kasvatustavastuu ja he tuntevat oman lapsensa parhaiten. Päivähoiton henkilökunta tuo kumppanuuteen mukaan oman ammatillisen osaamisensa ja luo edellytykset tasavertaiselle yhteistyölle. Vanhempien uskoa omaan vanhemmuuteensa vahvistetaan. Heitä tuetaan tarvittaessa aikuisena ja vastuullisena vanhempana olemisessa. Kasvatuskumppanuudessa yhdistyy lapselle kahden tärkeän tahon, vanhempien ja kasvattajien tiedot ja kokemukset. Näin voimme mahdollisimman varhain tunnistaa mahdolliset tuen tarpeet ja yhteistyöllä turvata lapsen hyvinvointi, etu ja oikeudet. Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on myös edistää vanhempien keskinäistä yhteistyötä. (Stakes 2006, 31 -32.)

6 KYSELYTUTKIMUS JA MUUN AINEISTON HANKINTA

Osana opinnäytetyötäni tein sähköisen kyselyn kaikille Kirkkonummella kerhotoiminnassa joulukuussa 2013 mukana olleille perheille. Kyselylomakkeen suunnittelussa sain apua tilaajapuolen ohjaajaltani ja pohdimme tarkoin mitä eri kysymyksillä haemme ja tarkoitamme. Tein myös testikyselyn lähipiirissäni oleville kotiaideille. Valmiin ja testatun kyselyn lähetin sitten perheiden sähköpostiosoitteisiin kerhotoiminnan esimiesten kautta. Kysely oli osoitettu vanhemmille ja sen avulla haluttiin saada asiakasperheiden mielipiteitä kerhon toiminnasta. Kyselyssä kysyttiin lapsen toiminnasta saamia hyötyjä ja vanhempien saamaa tukea ja hyötyä. Selvitettiin myös onko kerhotoiminta vaikuttanut perheiden päätökseen hoitaa lastaan kotona. Kyselyssä oli myös mahdollisuus vastata avoimiin kysymyksiin, antaa palautetta ja perustella vastauksiaan. Otteita vanhempien vastauksista olen lisännyt mukaan tähän työhöni. Kyselylomakkeen olen liittänyt liitteisiin, katso liite 1.

Sähköinen kyselyni toimi tämän tutkimuksen pääasiallisena aineistonkeruumenetelmänä. Tutkimukseni on luonteeltaan kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on ihmisen ja hänen elämänsä tutkiminen sekä todellisen elämän kuvaaminen. Laadullista aineistoa analysoitaessa tutkijan odotetaan oppivan uutta ja jopa yllättyvän. Tutkimuksen pyrkimyksenä on löytää ja paljastaa tosiasioita. Laadullinen tutkimus rakentuu jo olemassa olevasta teoriasta, empiirisestä aineistosta ja tutkijan omasta ajattelusta ja päättelystä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Koska valitsin kyselyn kohderyhmäksi kaikki sillä hetkellä kerhotoiminnassa mukana olevat perheet on kysymyksessä kokonaistutkimus. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 179.)

Tietoperustaa olen kerännyt tähän työhöni kirjallisuudesta. Olen käyttänyt mielestäni monipuolisesti erilaisia kirjoja ja silti pysynyt aiheessa. Tietoperustaa en halunnut erotella erilliseksi kappaleeksi, vaan mielestäni lukijan on selkeämpi hahmottaa työn kokonaisuus, kun teoria kulkee koko työn ajan tekstissä mukana. Myös oma pitkä työkokemus ja sen myötä kehittynyt ammatillisuus lisää tietoperustaa tekstissäni.

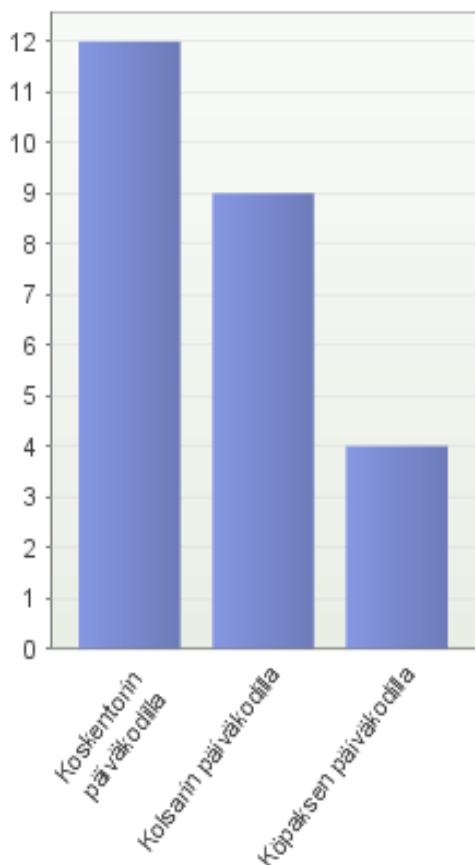
Saadakseni enemmän tietoa mm. kerhojen toiminnasta, ryhmien ikäjakautumisista, toiminnan suunnittelusta ja toteutuksesta lähetin sähköpostitse kolme avointa kysymystä kerhon ohjaajille. Halusin myös ohjaajien mielipiteitä kerhoajasta ja sen riittävyydestä esimerkiksi ulkoiluun ja sisällä olemiseen samana kerhopäivänä. En saanut kysymyksiini yhtään vastausta.

Sain viideltä varhaiskasvatuksen ammattilaiselta lisäystä aineistooni pyytämällä heitä lukemaan tekstiäni, kommentoimaan sitä ja pohtimaan kehittämisehdotuksia. Heiltä sainkin hyviä vinkkejä ja aiheesta syntyi palautteen kautta todella hyviä keskusteluja.

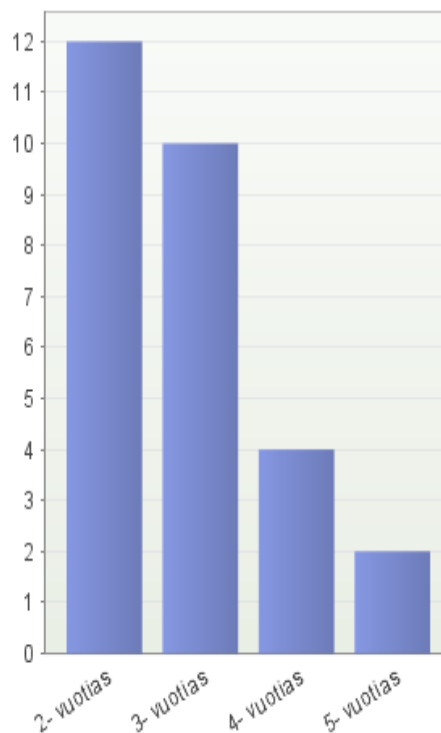
7 KYSELYN TULOKSIA JA ANALYSOINTIA

Kyselyn ajankohta juuri joulukuun aikoihin oli mielestäni huono, mutta koska toiminta oli vasta käynnistynyt ja osa perheistä jo palvelun vuoden loppuun keskeyttämässä, niin ajankohta oli myös ainoa mahdollinen. Kyselyn lähettämisen aikana kerhotoiminnan asiakkaana oli 61 lasta. Vastauksia kyselyyni sain 25:ltä perheeltä. Se oli mielestäni kerholaisten määrää ajatellen ihan hyvin. Yhteensä kyselyyn vastanneissa perheissä oli 31 kerholaista. Koskenton päiväkodilta sain kaksitoista vastausta, Kolsarin päiväkodilta yhdeksän vastausta ja Köpaksen päiväkodilta neljä vastausta (Taulukko 1). Kerhoissa mukana olevien ja kyselyyn vastanneiden perheiden lapset olivat iältään 2 -vuotiaita kaksitoista lasta, 3 -vuotiaita kymmenen lasta, 4 -vuotiaita neljä lasta ja 5 -vuotiaita kaksi lasta (taulukko 2).

Taulukko 1

Taulukko 2

Itse yllätyin kyselyyn vastanneiden perheiden 2 –vuotiaiden määrästä. Kaksivuotias on mielestäni vielä todella pieni jäämään yksin ilman tuttua aikuista vieraaseen ryhmään. Toisaalta kaksivuotiaita on kotihoidossa varmasti paljon kolmevuotiaita ja sitä vanhempia enemmän, koska kotihoidontuki päättyy perheen nuorimman lapsen täyttyessä kolme vuotta. Kirkkonummen kunta maksaa myös kuntalisää kaikille kotihoidossa oleville alle kouluikäisille lapsille, joiden perheissä täyttyy lakisääteinen oikeus saada kotihoidontukea. Myös useilla paikkakunnilla toimiva seurakunnan järjestämä kerhotoiminta alkaa vasta kolmevuotiaasta, joten myös se, että sinne ei pääse alle kolmevuotiaana voi vaikuttaa kaksivuotiaiden määrään kerhotoiminnassa. Mutta onko kaksivuotiaan paikka vielä yksin ryhmässä, ilman omaa tuttua aikuista? Minun mielestäni perheiden olisi sitä tarkasti harkittava. Vanhempien pitäisi myös muistaa, että lapsi on pieni vain kerran ja useimmilla mahdollisuus olla kotona lastaan hoita-

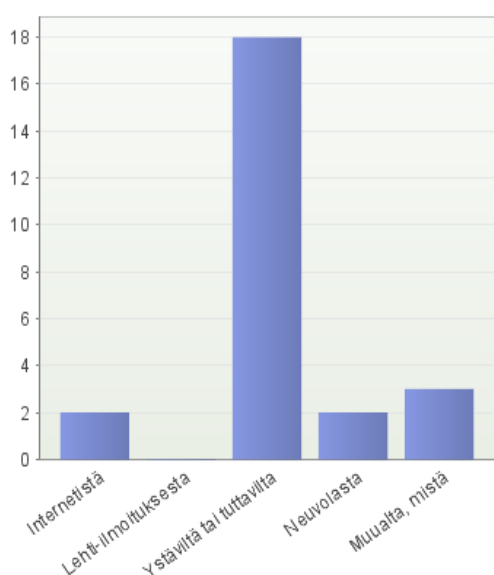

massa on rajallinen. Ryhmään ehtii kyllä osalliseksi vielä kolmevuotiaanakin. Kun kysyin kahdelta kaksivuotiaan lapsen äidiltä, miksi he eivät olleet kerhotoimintaan hakeutuneet, he vastasivat nauttivansa aikatauluttomista päivistä. On vapauttavaa kun ei tarvitse olla sidoksissa aikatauluihin ja voi tehdä sitä mikä aamusta parhaalta tuntuu. Äidit myös sanoivat nauttivansa täysillä kotona olemisesta juuri lapsen kanssa. Kontakteja muihin vanhempiin molemmilla äideillä oli jo ennestään, ja parasta ”vapaa-aikaa” on heidän mielestään lenkkeily ystävän kanssa.

Selvitin Kirkkonummen kerhotoiminnassa joulukuussa 2013 mukana olleiden lasten ikäjakauman ja se jakautui ikäryhmittäin seuraavanlaisesti: 2 –vuotiaita oli mukana 19 lasta, 3 –vuotiaita 25 lasta, 4 –vuotiaita 10 lasta ja 5 –vuotiaita vain 7 lasta. Toiminnassa oli siis selvästi mukana enemmän kaksi- ja kolmevuotiaita kuin yli kolmevuotiaita. Luulen, että mukana olleet yli kolmevuotiaat ovat suurin osa perheistä joissa on kotioidossa pienempi sisarus tai vauva, eikä päivähoiton tarvetta ole isommallekaan sisarukselle.

Tieto kerhotoiminta palvelusta oli tullut suurimmalle osalle perheitä ystäviltä tai tuttavilta. Kahdessa vastauksessa tieto oli löytynyt internetistä ja kahdessa saatu neuvolasta. Myös MLL:n kahvila ja päiväkotia mainittiin kerhotoiminta palvelun tiedottajina (Taulukko 3).

Taulukko 3

Kysyin perheiltä miksi he halusivat lapsensa osallistuvan kerhotoimintaan. Vastauksista sain tietoa perheiden odotuksista kerhotoimintaa kohtaan. Kysymykseen tuli yllättävänkin samankaltaisia vastauksia. Toivottiin lapselle mielekästä, ohjattua ja virikkeellistä toimintaa, sosiaalisten taitojen harjaantumista ja ryhmässä toimimista. Moni mainitsi myös kerhotoiminnan olevan hyvää harjoittelua tulevaa päiväkotiin menoa ajatellen. Kerhotoiminta koettiin lapsen omaksi jutuksi ja pidettiin sitä lapselle tärkeänä. Myös vanhempien oma aika tuli esille monessa vastauksessa ja oma aika vauvan kanssa oli mainittu yli puolessa vastauksista. Toiminta koettiin myös hyvänä harjoituksena vanhemmasta irtaantumiseen.

”Näin lapsi pääsee mukaan päiväkodin virikkeelliseen ja ohjelmalliseen maailmaan, mutta saa olla edelleen suurimmaksi osaksi kotona. Hyvänä plussana myös se, että saan edes pari kertaa viikossa omaa aikaa tai aikaa vauvan kanssa. Kerho on kokopäiväryhmää parempi siksi, että saamme edelleen kuntaaliset ja siksi, että kaikki muutkin ryhmän lapset ovat osapäiväisiä.” (Kerholaisen vanhempi)

”Että lapsi saisi harjoitusta sosiaalsiin taitoihin ja oppisi olemaan ryhmässä.” (Kerholaisen vanhempi)

Koska lapsen ja vanhemman suhde on rakkautta, huolenpitoa, toivoa ja iloa täynnä oleva vastavuoroinen ihmissuhde, on erotilanne myös vanhemmalle hankala. Usein myös äidin ja lapsen väliseen suhteeseen liittyy erilaisia tunnelatauksia ja merkityksiä kuin lapsen suhteessa isään. Onkin todettu että päivähoidon alkumetreillä juuri äidin mielessä on monia huolia ja pyörii kysymys; Onko tämä hyväksi lapselleni? Vaikka erotilanteeseen vaikuttavat monet päivähoidon aloitukseen liittyvät asiat, silti tutkimuksien mukaan suurin merkitys sille, minkälainen erotilanteesta tulee on juuri äidin suhtautumisessa tilanteeseen. Luottavaisen vuorovaikutuksen kautta vanhemmille syntyy luottamus päivähoitopaikkaan ja siihen, että lapsella päivän aikana on turva päivähoidon aikuisissa. (Helenius ym. 2001, 44-47.)

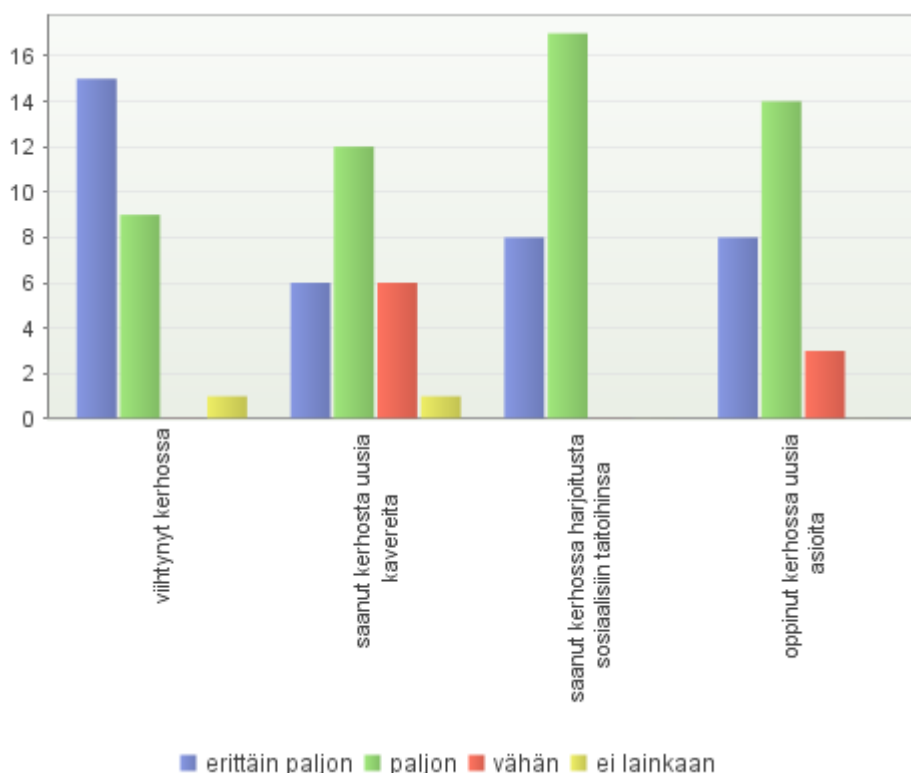
Saadakseni tietoa lasten viihtyvyydestä kerhoissa ja kerhotoiminnan merkityksestä lapsille kysyin; Onko lapsenne viihtynyt kerhossa, saanut sieltä uusia kavereita, oppinut uusia asioita tai saanut harjoitusta sosiaalsiin taitoihinsa? Vastausten perusteella toiminnassa mukana olleet lapset ovat viihtyneet kerhossa erittäin paljon tai paljon. Suurin osa lapsista oli saanut kerhosta uusia kavereita ja kaikkien mielestä lapsi oli saanut harjoitusta sosiaalsiin taitoihinsa paljon tai erittäin paljon. Lapset olivat oppineet kerhossa uusia asioita pääsääntöisesti paljon, kolmessa vastauksessa

oli vastattu että lapsi on oppinut uusia asioita vähän. Yhdessä vastauksessa tuli esille että lapsi ei ollut viihtynyt kerhossa, eikä saanut sieltä lainkaan uusia kavereita (Taulukko 4).

”Lapsi on viihtynyt tosi hyvin ja tykkää olla siellä. Oppinut paljon uutta ja saanut paljon kavereita.” (Kerholaisen vanhempi)

”Lapsi puhuu kerhosta pelkkää hyvää ja on aina innoissaan lähtenyt aamulla kerhoon.” (Kerholaisen vanhempi)

Taulukko 4

Toiminnan suunnittelussa ja ohjaamisessa tulee ottaa huomioon leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen ja eri taiteen alueisiin liittyvä ilmaiseminen, jotka ovat lapsen ominaisia tapoja toimia ja ajatella. (Stakes 2006, 20.)

Lapsi on utelias, hän haluaa oppia uutta, kerrata ja toistaa asioita. Lapsi kyselee paljon ja aikuisen tulisi olla kiinnostunut lapsen kysymyksistä ja lähteä etsimään vastausta kysymyksiin yhdessä lapsen kanssa. Kun vastauksia etsitään yhdessä lapsen kanssa, ollaan aidosti kiinnostuneita lasta mietityttävistä asioista herättää se usein lapsessa ja aikuisessakin uusia kysymyksiä ja ajatuksia. Tätä yhteistä uteliaisuutta,

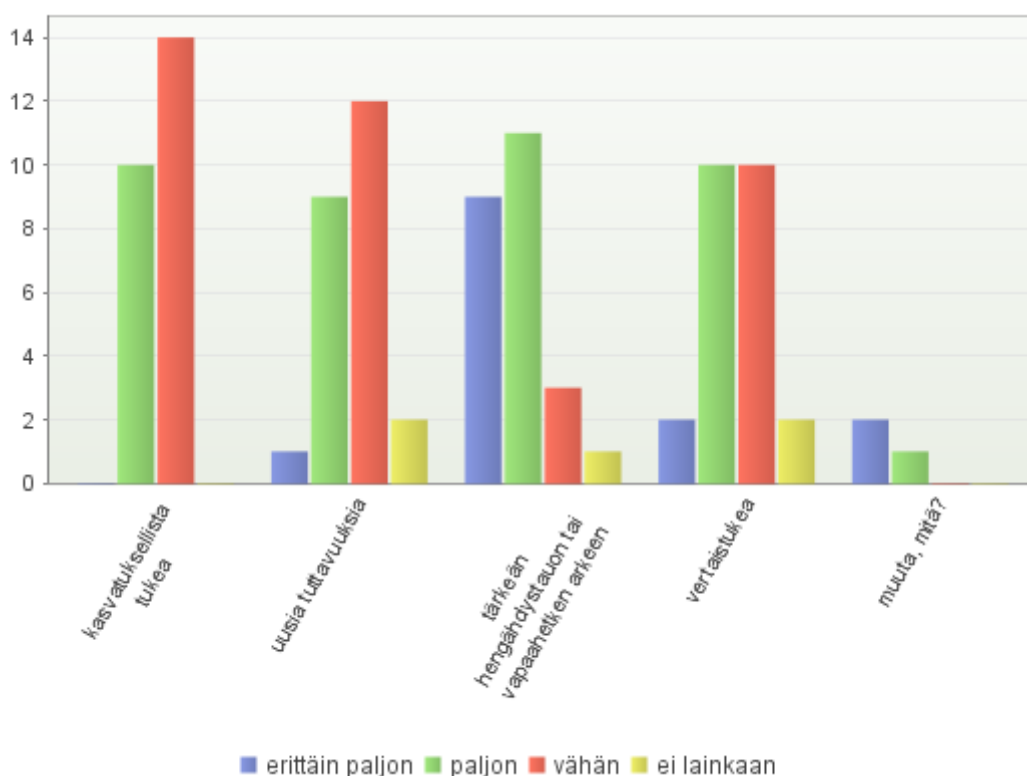
tiedon puutetta, ihmettelyä, kysymysten ohjaamaa ongelmanratkaisuprosessia kutsutaan tutkivaksi oppimiseksi. (Hujala & Turja 2011, 31-34.)

Lapsi oppii myös leikkiessään. Leikin aineksina lapset käyttävät kaikkea näkemäänsä, kuulemaansa ja kokemaansa. Leikissä harjoitellaan mm. sosiaalisia taitoja, toisen asemaan asettumista, kieltä ja liikunnallisia taitoja. Säännöllisellä liikkumisella on tärkeä merkitys lapsen kehitykselle ja motoriselle oppimiselle. Liikkuessaan lapsi ajattelee, kokee iloa, ilmaisee tunteitaan ja oppii uutta. Lapsella tulee olla mahdollisuus myös monipuoliseen toimimiseen taiteen eri alueilla. Taiteellisia peruskokemuksia lapselle syntyy musiikista, tanssista, draamasta, kädentaidoista ja lasten kirjallisuudesta. Taiteellisen kokemisen ja tekemisen kautta lapsi tuntee mm. oppimisen iloa ja kehittyy sekä yksilönä että ryhmän jäsenenä. Taiteessa lapsella on mahdollisuus uppoutua mielikuvitusmaailmaan, jossa kaikki on mahdollista ja leikisti totta. (Stakes 2006, 20-24.)

Kysymyksiin, jotka kohdistuivat perheen saamaan hyötyyn kerhotoiminnasta tuli eniten positiivista palautetta kohtaan perheeni on saanut tärkeän hengähdystauon arkeen. Kaksikymmentä vastaajista oli vastannut tähän kysymykseen paljon tai erittäin paljon. Yksi vastaajista oli vastannut, että ei lainkaan ole saanut kerhotoiminnan kautta hengähdystaukoa arkeen. Noin kymmenen vastaajista oli vastannut saaneensa toiminnan kautta paljon tai erittäin paljon vertaistukea, kasvatuksellista tukea ja uusia tuttavuuksia. Yli puolet vastaajista oli vastannut saaneensa kasvatuksellista tukea ja uusia tuttavuuksia vähän tai ei lainkaan. Vanhempien avoimista vastauksista tuli esille, että uusia tuttavuuksia oli saatu vähän, koska pienellä kylällä tunnettiin toisemme jo etukäteen. (Taulukko 5).

”Paljon tyytyväisemmän lapsen, koska kerhossa on niin paljon järjestettyä toimintaa.” (Kerholaisen vanhempi)

Taulukko 5

Yhdeksän vastaajista oli sitä mieltä, että kerhotoiminta on vaikuttanut heidän perheensä päätökseen hoitaa lasta kotona. Kymmenen vastaajista aikoi hakea kerhopaikkaa myös tulevalle kaudelle ja ne ketkä eivät aio paikkaa enää hakea niin perustelivat aikomuksensa sillä, että vanhempi on menossa töihin ja lapsi tarvitsee päivähoitopaikan.

Sosiaalipsykologi ja perheneuvoja Saara Kinnunen toteaa kirjassaan, että tänä päivänä olemassa oleva kehityspsykologinen tieto vahvistaa lapsen luonnollisimmaksi hoitopaikaksi oman kodin tai kodin omaisen ympäristön ja oman vanhemman. Kuitenkin suurin osa äideistä kiiruhtaa takaisin työelämään ennen kuin lapsi täyttää kolme vuotta. Kinnunen kysyykin; onko lapsen tarpeet jäämässä oman uran luomisen jalkoihin? Lapsen ensimmäiset, nopeasti ohikiitävät elinvuodet ovat kuitenkin juuri se käsikirjoitus, jonka mukaan lapsi elämänsä elää. Hauraaksi jäänyt kiintymyssuhde äitiin voi näkyä lapsen pahana olona myöhemmin. (Kinnunen 2003, 49.)

Yhteiskunnassamme pitäisi mielestäni tukea lasten kotihoitoa taloudellisesti paljon paremmin. Kotihoidontuki ja kuntalisä eivät mm. perhetilanteesta riippuen mahdollista

kaikille kotiin jäämistä. Useat vanhemmat haluaisivat hoitaa lapsiaan pidempään kotona, mutta se ei ole taloudellisesti mahdollista.

Perheiden tyytyväisyyttä kerhotoimintaa kohtaan kyselyssä selvitettiin vastausvaihtoehtoilla: erittäin tyytyväisestä ei lainkaan tyytyväiseen. Yhdeksätoista vastaajista oli vastannut perheensä olevan erittäin tyytyväinen kerhon toimintaan ja kuusi vastanneista tyytyväisiä. Perusteluina tyytyväisyyteen keuhuttiin mm. kerhojen työntekijöitä ja heidän ammattitaitoaan.

”Ohjaajat ovat mahtavia, ammattitaitoisia ja sydämellään työtä tekeviä. Muiden vanhempien vertaistuki on tärkeää. Ihanaa nähdä, miten omasta, aluksi ujosta lapsesta on tullut reipas ja innostunut kerholainen, joka on oppinut paljon uutta.”
(Kerholaisen vanhempi)

”Toiminta monipuolista, henkilökunta ammattitaitoista ja lapset huomioidaan yksilöllisesti. Ulkoilu jäänyt vähän vähemmälle, se on huono asia.” (Kerholaisen vanhempi)

Annoin perheille myös mahdollisuuden kertoa mitä muuta he haluavat kerhotoiminnasta sanoa. Vastauksissa tuli paljon hyvää palautetta kerhojen toiminnasta. Ohjattu toiminta, leikki ja ulkoilu koettiin kaikki tärkeinä kerhopäivän toimintoina. Myös päiväkotiin tutustuminen jo kerhotoiminnassa, nostettiin myönteisenä asiana esille useassa vastauksessa.

Varhaislapsuuden erityisen suuri muutos sekä lapselle, että hänen perheelleen on lapsen siirtyminen kodin ulkopuoliseen hoitoon. Se on merkittävä muutoskohta lapsen kasvupolulla ja se koetaan koko perheen prosessiksi. Vanhemmat pohtivat hoitopaikkaa ja hoitomuotoa jo paljon ennen hoitoon siirtymistä. Siirtymisprosessin keskeisiä tekijöitä prosessin alusta lähtien ovat henkilökunnan ja vanhempien yhteistyön merkitys, kasvatuskumppanuuden luominen ja yhteistyön avulla lapsen turvallisesta siirtymästä kiintymyssuhteineen huolehtiminen. Vanhempien rooli henkilökunnan kanssa tehtävässä kasvatuskumppanuudessa on olla lapsensa asiantuntijoita, tietojen välittäjiä ja tukijoita. (Hujala ym. 2011, 78-81.)

Seura ja samanikäiset kaverit tulivat myös esille kerhotoiminnan hyvinä puolina. Vastanneiden mielestä kerhotoimintaa pitäisi olla tarjolla enemmän. Kerhotoimintaa ilta-päivä aikaan toivottiin myös. Muutamassa vastauksessa toivottiin enemmän ulkoilua ja yhdessä vastauksessa toivottiin kerhon olevan pelkkää ulkoilua. Osa vastanneista

toivoi myös enemmän samanikäisiä kavereita ja kerhoja ikäryhmittäin. Kerhoajasta (2,5h 3 kertaa viikossa) nousi esille monenlaisia mielipiteitä. Toiset kokivat sen riittävänä ja jopa ainoana mahdollisuutena jaksaa olla kotona. Muutamassa vastauksessa toivottiin pidempää kerhoaikaa, koska matkoihin kerholle ja takaisin kuluu suurin osa ajasta, eikä aikaa kotona olemiseen jää tai asioiden hoitamiseen jäävän ajan koettiin olevan liian lyhyt.

”Jos ryhmät voisi jakaa iän mukaan olisi vielä parempi.”(Kerholaisen vanhempi)
 ”Kerhotoiminta saisi olla hiukan pidempi aika/pv, esim. 3,5h kerrallaan. Kerhosta olisi näin vielä enemmän hyötyä. Tai sitten kerhoa voisi tarjota 4-5 kertaa viikossa. Kerho on ollut tämän 3 kertaa viikossa ainoa selviytymiskeino kotona, jos kerhoa ei olisi ollut, olisi lapseni mennyt tarhaan jo viimeistään 2-vuotiaana.”
 (Kerholaisen vanhempi)

8 OMIA JOHTOPÄÄTÖKSIÄ KYSELYSTÄ

Kyselyni tarkoituksena oli saada kerhotoiminnassa mukana olevilta perheiltä heidän näkemyksiään ja kokemuksiaan kerhotoiminnasta. Vastausten avulla halusin selvittää, onko kerhotoiminnalla merkitystä lapsiperheiden arjessa Kirkkonummella. Mielestäni kysely oli lyhyt, ytimekäs, selkeä ja sain vastauksia lopulta 25 kappaletta ja olin ihan tyytyväinen vastausten määrään. Vastauksista tuli selkeästi esille perheiden tyytyväisyys kerhotoiminta palvelun tarjoamiselle ja arvostus toimintaa kohtaan. Yhtenä tyytyväisyyteen vaikuttavana tekijänä itse näen sen, että palvelun ansiosta juuri vanhempi tai vanhemmat saavat itselleen tärkeää vapaa-aikaa. Päivähoidon tarkoitus perheille on toinen, kun se mahdollistaa vanhempien työssäkäynnin, eikä niinkään vapaa-aikaa. Palveluun joka tuottaa asiakkailleen hyvää mieltä, tässä tilanteessa juuri vapaa-ajan muodossa, arvostetaan enemmän kuin esimerkiksi päivähoitoa, joka toisinaan koetaan välttämättömäksi kun on taloudellinen pakko lähteä työelämään. Kysyntää kerhotoiminnalle olisi selkeästi enemmänkin ja laajemmalla alueella. Toiminta sai paljon kehuja ja kiitoksia ja siihen oltiin erittäin tyytyväisiä.

Henkilökunnan ammattitaito nostettiin myös esille ja perheet kokivat että heidän lapsensa oli saanut juuri oikeanlaista yksilöllistä tukea haasteisiinsa. Kasvatuksellisen tuen merkitys vastauksissa oli jäänyt mielestäni yllättävänkin vähäiseksi. Ehkä kysymys ei ole ollut riittävän selkeä ja vanhemmat eivät ole täysin ymmärtäneet mitä kasvatuksellisella tuella olen ajatellut. Kasvatuksellinen tuki on mielestäni juuri lapsen

haasteisiin tarttumista, yhteistä keskustelua, pohtimista ja perheen kasvatusvastuun jakamista. Siihen kuuluu tietysti myös osana varhaiskasvatussuunnitelman tekeminen yhteistyössä henkilökunnan ja vanhempien kesken, mutta kasvatuksellista tukea, apua ja neuvoa jaksamiseen voi saada ja antaa myös ihan vain lasta viedessä ja haikiessakin. Mielestäni kasvatuksellinen tuki sisältää myös mm. sääntöjen opettelua, lapsen omatoimisuutta, ryhmässä toimimisen harjoittelua ja kaikkia kerhossa opeteltavia ja ”vaadittaviakin” taitoja. Aina kotona ei tarvitse vaatia lasta selviytymään niin omatoimisesti, odottamaan vuoroaan tai jakamaan leikkivälineitään. Kaikki tämä mielestäni myös tukee vanhemmuutta ja synnyttää kasvatuksellista tukea, kun ammattilaiset opastava ja ohjaavat lasta yhdessä vanhempien kanssa, samaan suuntaan, mutta erilaisissa tilanteissa. Luulen, että moni vastanneista oli ajatellut ja yleisestikin ajatellaan kasvatuksellisella tuella erityisesti lapsen haasteisiin ja ongelmiin puuttumista, aikuisten kesken käytäviä erillisiä keskusteluja ja perheiden kasvatuskäytänteisiin puuttumista.

Lapsen kasvatukseen kuuluvat selkeät rajat eli se, mitä lapsi saa tai ei saa tehdä. Rajojen asettaminen ei aina ole helppoa ja se vaatii vanhemmilta paljon voimia. Rajojen asettamista voidaankin ajatella lapsen ja vanhemman suhteen yhtenä koetinkivenä. (Jarasto ym. 1997, 136.)

Mielestäni avoimilla varhaiskasvatuksen palveluilla on kokonaisvaltainen merkitys lapsiperheiden arjessa. Aikuisten ja lasten mahdollisuus sosiaalisiin kontakteihin auttaa arjessa jaksamiseen. Palvelun avulla on myös mahdollista ennaltaehkäistä perheiden ongelmia ja hankkia ajoissa oikeanlaista apua ja tukea. Näin voidaan myös vähentää perheiden erityispalveluiden tarvetta.

Koska vastaajat pääsääntöisesti olivat toimintaan todella tyytyväisiä ja kokivat lapsensa siellä viihtyvän, niin aineistoni opinnäytetyötä ajatellen jäi aika suppeaksi. Lähdekirjallisuudella lisäsin aineistoni määrää. Palvelun tarjoajalle, Kirkkonummen kunnalle on tietysti erittäin tärkeää saada hyvää palautetta ja tyytyväisiä asiakkaita. Uskonkin, että Kirkkonummen kunta hyötyy kyselyn vastauksista palvelun kehittämisessä. Perheiden tyytyväisyyden perusteella voidaan myös perustella toiminnan tarpeellisuutta. Helmikuussa 2014 tulevan syksyn kerhotoimintaan oli jo paljon aiempia vuosia enemmän hakemuksia. Kysyntää on tällä hetkellä varmasti tarjontaa enemmän.

Yritykseni saada lisääaineistoa lähettämällä sähköpostitse kerhojen ohjaajille kolme avointa kysymystä, koskien kerhojen toimintaa, jäi ilman vastauksia. Ymmärrän toki kiireen työkentillä ja aina ei ole mahdollista kaikkiin kyselyihin vastata ja ottaa kantaa. Olisin tietysti itse voinut käydä kerhoissa ja esimerkiksi vielä haastatella lapsia, vanhempia tai ohjaajia, mutta koin aikataulujen yhdistämisen liian haasteelliseksi kun itsekin käyn päivisin töissä.

Muutamassa vastauksessa nostettiin esille kerhotoiminnan liian lyhyt aika. Vastaajat kokivat, että kahdessa ja puolessa tunnissa ei ehdi hoitaa asioita tai että aika kuluu pitkään kerhomatkaan. Itse olen asiasta osittain samaa mieltä. Jos toimintaan kuljetamiseen autolla kuluu puolituntia tai ylikin, niin hyöty vanhemmalle jää pieneksi. Toisaalta lapsi saa kerhotoiminnan hyödyt silti itselleen. Jos toiminta – aikaa pidennettäisiin, syntyisi haasteita varmasti palvelun tarjoajalle mm. ruokailusta, kustannuksista, tiloista ja henkilökunnasta. Jos kerho kestäisi yli kolme tuntia, olisi lapsille tarjottava ainakin jotakin välipalaa tai lapsilla pitäisi olla omat eväät. Kerhotoimintaa tarjotaan Kirkkonummella tällä hetkellä päivähoiton tiloissa, joista on pulaa koko kunnan alueella ja tiloissa voi olla kerhotoiminnan lisäksi päivähoiton muutakin käyttöä. Osassa toimintaa tarjoavissa yksiköissä kerhotoimintaa on sekä aamu- että iltapäivisin, jolloin henkilökunnalle jää pieni tauko kerhoryhmän vaihtuessa ja tila on kokopäivän kerhotoiminnan käytössä. Tietysti olisi hienoa, jos toimintaa voitaisiin laajentaa niin, että kaikki halukkaat mahtuisivat mukaan. Voisi myös miettiä olisiko mahdollista järjestää joku kerhoista niin, että se kokoontuisi kahdesti viikossa ja kestäisikin vaikka kolme ja puolituntia.

Myös lasten kanssa ulkoilu nousi esille vastauksissa sekä positiivisena, että negatiivisena asiana. Toisten mielestä ulkoilua oli tarpeeksi ja osa oli sitä mieltä, että ulkoilua saisi kerhoissa olla enemmän. Joka tapauksessa ulkoilu koettiin tärkeäksi osaksi kerhotoimintaa. Yhdessä vastauksessa tuli esille, että kerhotoiminta voisi olla pelkkää ulkoilua. Itse en ole sitä mieltä, että kaiken kerhotoiminnan pitäisi toteutua ulkona, mutta jos esimerkiksi kerho kokoontuu kolme kertaa viikossa, niin yhtenä päivänä viikossa toiminta voisi tapahtua kokonaan ulkona. Näin sisätila voisi olla muiden käytössä. Suomen sääolosuhteet tietysti tuovat haasteensa pitkiin ulkoiluihin, mutta usein lapset kyllä viihtyvät ulkona säällä kuin säällä, jos heillä on oikeanlainen vaate-

tus yllään. Kaksi ja puolituntia on aika lyhyt aika ulkoilulle, toiminnalle sisällä ja vapaalle leikille, jos ajatellaan että se sisältää siirtymävaiheita tai vaikka vain siirtymän ulkoa sisälle. Jos näin toimitaan, niin vanhemmat tuovat lapsensa kerhon aluksi suoraan puettuina ulkoiluun ja sieltä lasten kanssa siirrytään sitten sisälle ja vanhemmat hakevat lapsensa sisältä kerhon päätyttyä. Näin selviydytään toiminnan aikana vain ulkovaatteiden riisumisella, eikä pukeutumisiin kulu turhaan aikaa. Ryhmässä kuitenkin on vain kahden aikuisen kädet auttamassa jopa neljäätoistakin alle kuusivuotiaasta lasta.

Tätä työtä tehdessäni tutustuin eri kuntien kotisivujen kautta myös muiden kuntien avoimen varhaiskasvatuksen palveluihin. Monissa kunnissa mm. Oulussa oli tarjolla vaihtoehtoisesti kerhotoimintaa joka toimii vain ulkona. Osa kerhoista oli nimetty liikuntakerhoiksi ja osaan kerhoista oli mahdollista osallistua kertamaksulla.

Lapsen kuuluminen ryhmään ja vertaisryhmässä toimiminen oli vastaajien mielestä tärkeää lapselle. Jonkin verran vastaajat kritisoivat ryhmäjakoja ja oma ikäisten kavereiden puutetta ryhmässä. Koska kerhotoiminta on tarkoitettu 2 – 5 –vuotiaille on kehityserot lapsien välillä suuria. Mutta kuten jo aiemmin mainitsin, leikki-ikäiset lapset kehittyvät eri tavoin eri kehityksen alueilla ja samanikäisetkin voivat olla keskenään täysin eri kehitysvaiheessa. Tämän takia ikään sidottu ryhmäkään ei välttämättä olisi samalla kehitystasolla keskenään. Leikki-ikässä on joka tapauksessa paljon opittavaa toinen toisiltaan, iästä ja taidoista riippumatta. Ryhmien muodostuksessa on otettava huomioon niin monia asioita, että voi olla mahdotontakin muodostaa ryhmiä ikäryhmittäin. Ikäryhmittäin muodostetut ryhmät eivät myöskään palvelisi niin hyvin kerhoikäisiä sisarusia perheineen. Ainakin itse ajattelen, että vanhemmat haluaisivat leikki-ikäiset sisarusukset samaan kerhoryhmään samalla kuljetuksella kuin esimerkiksi jos toisen lapsen kerho olisi aamupäivästä ja toisen iltapäivästä. Olisi tietysti suotavaa, että jokaiselle löytyisi ryhmästä myös niitä samanikäisiä kavereita. On kuitenkin ajateltava, että vaikka kerhotoiminta on kehitelty juuri kotihoidossa olevien lasten ja perheidensä tarpeisiin, niin ei ole mahdollista aina kaikkien vanhempien toiveita ja tarpeita toteuttaa. Perheet ovat kuitenkin itse vapaaehtoisesti toimintaan hakeutuneet ja se koetaan kotona olevan vanhemmankin jaksamisen kannalta erittäin tärkeäksi. Itse uskon että kerhotoiminnan tarjoamisella on vaikutusta myös päivähoiton tarpeeseen, esimerkiksi perheissä joissa on kotona leikki-ikäinen ja pieni vauva. Jos kerho-

toimintaa ei olisi, osa näistä perheistä varmasti hakisi leikki-ikäiselle lapselleen ainakin osapäiväistä päivähoitopaikkaa.

9 ONKO KERHOTOIMINNALLA MERKITYSTÄ LAPSIPERHEIDEN ARJESSA?

Tämän opinnäytetyöni perusteella uskon, että kerhotoiminta parantaa perheiden hyvinvointia monin tavoin. Kotona oleva aikuinen saa tarvittavaa omaa aikaa ja jaksaa olla kotona pidempään. Leikki-ikäisen kanssa kotona oleminen on täyttä työtä joka hetki. Jos perheessä on useampia lapsia, on lasten kanssa arjesta selviytyminen toisinaan aikamoista taiteilua. Vauva tarvitsee paljon perushoitoa ja sylissä pitämistä kun taas leikki-ikäinen kaipaa toimintaa, kavereita, yhteistä tekemistä ja ulkoilua. Aikuisen on saatava arki pyörimään kaikille sopivien aikataulujen mukaisesti, vaikka esimerkiksi vauvalla ja leikki-ikäisellä voi olla täysin erilaiset ruokailu- ja unirytmit.

Usein aikuisen oma harrastaminen ja itsestä huolehtiminen helposti unohtuu, ainakin jos perheen toinen aikuinen tekee pitkiä työpäiviä ja tukiverkostoa ei lähellä ole. Aikuinen alkaa kaivata takaisin työelämään ja omaan sosiaaliseen maailmaansa nopeammin, jos hän kokee arjen kotona yksinäiseksi ja raskaaksi. Mahdollisuus osallistua kerhotoimintaan antaa aikuiselle aikaa tehdä rauhassa kotitöitä, käydä kaupassa tai kampaajalla ja rauhoittua hetkeksi. Ajan voi myös käyttää pienemmän sisaruksen kanssa olemiseen, antamalla hänelle hetkeksi vanhemman jakamaton huomio ja vastata hänen tarpeisiinsa. Mielestäni myös tämä aika on sekä aikuiselle, että pienelle lapselle erityisen tärkeää. Vauva saa mahdollisuuden olla aikuisen keskipisteenä, ilman että kukaan on mustasukkainen tai vaatii omaa huomiotaan toisaalla. Uskon, että näiden hetkien avulla perheissä jaketaan nauttia yhdessäolosta ja jaetusta huomiosta paljon pidempään. Usein kerholainen on ylpeä isosisko tai isovelji, joka nauttii omasta kerhotoiminnasta ja esittelee ylpeänä kotona kerhossa oppimiaan taitoja.

Mielestäni kerhotoiminta on päivähoitoa parempi vaihtoehto perheille joissa toinen vanhemmista on kotona, koska toimintaa ei ole joka päivä, eikä se päivittäin ole niin pitkäkestoista. Kateutta vauvan oikeudesta jäädä kotiin syntyy vähemmän, eivätkä kerhopäivät ole useinkaan niin raskaita kuin osapäivä- tai kokopäivähoito. Isompi sisarus voi kokea kerhotoiminnan myös omaksi jutukseksi, minne vauvoja ei huolit.

Mielestäni kerhotoiminnan voi ajatella myös lapsen monipuolisena harrastuksena. Siellä tarjotaan leikin lisäksi tavoitteellista, suunnitelmallista ja ohjattua toimintaa. Toiminta on sisällöltään monipuolista. Tarjolla on mm. taide-, musiikki-, liikunta- ja hienomotorisia tuokioita. Joku kerhoista voi olla painottunut johonkin tiettyyn osa-alueeseen enemmän, mutta kaikkien palvelun tarjoajien sisältöihin kuuluu kaikkia varhaiskasvatuksen sisältöalueita. Vaikka kerhotoiminta onkin laadukasta, suunniteltua ja monipuolista toimintaa, niin on hyvä muistaa, että sitä ei voi verrata päivähoitoon. Kerho-aika on osa-aikaistakin päivähoitoa paljon lyhyempi, joten toiminta on suhteutettava kerho-aikaan. Kerhotoiminnassa ei ole mahdollista eikä tarkoituksaan tehdä kaikkea yhtä monipuolisesti kuin päivähoidossa.

Näen kerhotoiminnan myös hyödyllisenä mahdollisuutena koko perheelle tutustua ainakin vähän päivähoidon maailmaan. Vaikka toimintaa on vain muutama tunti viikossa, niin lapsi ja vanhemmat varmasti huomaavat päivähoitomaisia rutiineja toiminnassa. Toiminta on suunniteltua ja toiminta rajoittuu tiettyihin ulkopuolelta tuleviin aikarajoituksiin. Kerhossa toimitaan isossa ryhmässä ja toisinaan muodostetaan pienryhmiä. Kaikki toiminta on valvottua ja rajat ja säännöt ovat kaikille yhteisiä. Kirkonummella nyt olemassa oleva kerhotoiminta tapahtuu päiväkotien yhteydessä, jolloin päiväkotia ja sen piha tulevat perheille tiloinakin ainakin osittain tutuiksi. Tämä kerhotoiminnan mahdollistama kurkistus päivähoidon maailmaan on joillekin vanhemmillekin aivan uusi maailmansa ja se antaa perheelle valmiuksia päivähoitomuodon ja – paikan valitsemiseen, jos ja kun he joskus sellaista tarvitsevat. Myös lapsen sopeutuminen päivähoitoon on paljon helpompaa, kun taustalla on jo kokemus säännöllisestä vanhemmasta irtaantumisesta ja ryhmässä toimimisesta. Toisinaan myös vanhemmalla tai vanhemmilla voi olla hankalaa irrottautua lapsesta ja jättää oma lapsensa muiden hoidettavaksi. Lyhytaikainen kerhotoiminta on hyvää harjoitusta sekä lapselle että vanhemmille itsenäistymisen ensi askeleilla.

Keskustellessani tästä opinnäytetyöstäni muiden varhaiskasvatuksen ammattilaisten kanssa, nousi esille avoimen varhaiskasvatustoiminnan kehittäminen laajemminkin päivähoitoon. Tänä päivänä vanhemmat haluavat tietää etukäteen mihin lapsensa vievät hoitoon. Päiväkodeissa järjestetään vanhemmille useita henkilökohtaisia esittelykiertoja ja vanhemmat tekevät päätöksensä kun ovat kaikki alueen päiväkodit kiertäneet. Nämä yksittäisille perheille järjestetyt esittelykirokset vievät myös päi-

väkotien henkilökunnan aikaa. Kehittämisideana syntyikin pohdintaa siitä, että olisiko mahdollista järjestää kaikilla päiväkodeilla avointa toimintaa ulkoilun merkeissä esimerkiksi kaksi kertaa kuukaudessa. Ulkoilemaan olisivat tervetulleita lapset vanhempien. Siellä olisi mahdollisuus tavata henkilökuntaa ja kysyä vanhempia mietityttäviä kysymyksiä. Lapsilla olisi mahdollisuus ulkoiluun toisten lasten kanssa ja vanhemmat tapaisivat samalla toinen toisiaan. Ja ennen kaikkea vanhemmat näkisivät päiväkodin toimintaa ja ympäristö tulisi lapselle tutuksi. Ainakin alueilla, missä ei vielä ole asukaspuistotoimintaa, olisi ihan tarpeellista olla näitä perheiden ja ammattilaisten yhteisiä kohtaamisia.

Vanhempia hyödyttää myös kerhotoiminnan kautta syntynyt kasvatuskumppanuus ammattitaitoiseen henkilökuntaan ja varhaiskasvatus palveluihin. Vanhemman on itse helpompi siirtyä työelämään ja jättää lapsensa päivähoidon kun tietää miten päivähoidossa toimitaan ja ennen kaikkea on jo nähnyt, miten oma lapsi siellä viihtyy. Jos lapsella on ollut jostain syystä vaikea sopeutua kerhoon tai hän ei ole siellä viihtynyt, on eduksi, että sekin tiedetään jo päivähoidoa aloitettaessa. Näin voidaan mahdollistaa lapselle riittävästi tukea päivähoidon aloitukseen. Vanhemman on helpompi lähteä itse työhön, kun hän tietää että lapsi on hyvässä hoidossa ja koko perheen prosessi päivähoidon ja työelämään helpottuu.

10 AJATUKSIANI OPINNÄYTETYÖSTÄ JA YHTEISÖPEDAGOGIN AMMATTITAITOSTA VARHAISKASVATUKSEN TYÖKENTÄLLÄ

Tätä opinnäytetyötä tehdessäni olen opetellut tutkimuksen tekemistä ja perehtynyt moniin mielenkiintoisiin ammattikirjoihin. Myös sähköisen kyselyn tekeminen oli minulle täysin uutta ja sen tekemiseen tarvitsin ja sain paljon tilaajapuolen ohjaajan apua. Olen nyt kokemusta rikkaampi ja ainakin hieman taitavampi. Työ on edennyt asteittain ja matkan varrella on epätoivonkin hetkiä ollut. Kyselystä saamieni vastausten samankaltaisuus aiheutti päänvaivaa liittyen aineiston riittävyYTEEN. Lisäsin kirjallisuutta ja pyrin sen avulla lisäämään aineistoani. En ole myöskään lähteiden käytön ammattilainen, joten harjoittelemista on ollut silläkin taholla.

Työni aikana tutustuin paremmin avoimeen varhaiskasvatukseen ja näen sen nyt yhtenä yhteisöpedagogin työkenttänä. Yhteistyökykyinen yhteisöpedagogi hyvine vuorovaikutustaitoineen on oikea ammattilainen myös lasten ja perheiden hyvinvointia tukemassa. Yhteisöpedagogi on kasvun ohjauksen ja –tukemisen asiantuntija ja hän osaa käyttää monipuolisesti monia toiminnallisia menetelmiä. Avoimen varhaiskasvatuksen työntekijät kohtaavat työssään eri-ikäisiä ihmisiä ja ihmisiä eri kulttuureista. Juuri näiden kaikkien yksilöiden ja ryhmien kohtaaminen on osa yhteisöpedagogin ammattitaitoa ja omalla osaamisellaan hänen on mahdollista vahvistaa heidän osallisuuttaan ja kiinnittymistään yhteiskuntaan. Yhteiskunnan pitäisi ohjata riittävät resurssit lasten ja perheiden hyvinvointia edistävään työhön, koska juuri nämä tulevat aikuiset, nykypäivän lapset, ovat tulevaisuutemme. Jo lasten parissa työskenneltäessä ehkäistään syrjäytymistä, lisätään osallisuutta ja kasvatetaan aktiivisia kansalaisia yhteiskunnallemme.

Yhteisöpedagogi on ammattilainen myös asiantuntijaryhmissä, joissa eri-ikäisten, varsinkin lasten tai nuorten palveluja kehitetään ja parannetaan. Jokaisen oma aiempi työkokemus vahvistaa oman alansa asiantuntijuutta ja moniammatillisen tiimin yhtenä osapuolena on yhteisöpedagogilla varmasti paljon annettavaa. Yhteisöpedagogi tunnistaa useita lasten ja nuorten elämään liittyviä hankaliakin muutoskohtia ja nivelvaihteita, ja osaa olla asiakkaiden tukena heidän siirtyessä elämäntilanteesta toiseen. Esimerkiksi; kotihoidosta päivähoitoon, esikoulusta kouluun ja ala-asteelta yläasteelle jne. Yhteisöpedagogeilla on myös asiantuntijuutta järjestöjen toiminnasta ja niiden tarjoamista palveluista ja tukimuodoista. Asiantuntijana ammattilainen osaa myös hakea tietoa, mitä hänellä ei itsellään ole ja etsiä ja pohtia vaihtoehtoja yhdessä asiakkaan ja tiimin kanssa. Mielestäni yhteisöpedagogin osaamista kannattaisi hyödyntää myös varhaiskasvatuksen työkentällä.

LÄHTEET

- Alasuutari, Maarit 2003. Kuka lasta kasvattaa? Tampere: Tammer-Paino.
- Alila, Kirsi & Portell, Tuija 2008. Leikkitoiminnasta avoimeen varhaiskasvatukseen Avointen varhaiskasvatuspalveluiden nykytila ja kehittämistarpeet 2007. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Helenius, Aili & Karila, Kirsti & Munter, Hilka & Mäntynen, Pirkko & Siren-Tiusanen, Helena 2001. Pienet päivähoitossa Alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Juva: WSOY.
- Helenius, Aili & Korhonen, Riitta 2008. Pedagogiikan palikat Johdatus varhaiskasvatukseen ja –kehitykseen. Helsinki: WSOY.
- Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita (15. painos). Helsinki: Tammi.
- Hujala, Eeva & Turja, Leena 2011. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Häkkä, Arja & Kuokkanen, Helena & Virolainen, Arja 2006. Lapsen parhaaksi Lähihoitaja kasvattajana. Helsinki: Editra.
- Jarasto, Pirkko & Sinervo, Nina 1997. Alle kouluikäisen lapsen maailma. Jyväskylä: Gummerrus.
- Kaskela, Marja & Kekkonen, Marjatta 2008. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Helsinki: Stakes.
- Keskinen, Soili & Virjonen, Heli (toim.) 2004. Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoitossa. Helsinki: Tammi.
- Kinnunen, Saara 2003. Anna mun olla lapsi. Helsinki: Kirjapaja.
- Kuusinen, Jorma (toim.) 1997. Kasvatuspsykologia. Juva: WSOY.
- Salminen, Pirjo (toim.) 2005. Yhdessä kasvattamaan. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Stakes 2006. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2. painos). Helsinki: Stakes
- Lapin ensi- ja turvakotienliitto ry. Vanhemmuus. Viitattu 16.2.2014.
http://www.ensijaturvakotienliitto.fi/jasenyhdistykset/lapin_ensi-ja_turvakoti_ry/vanhemmuus/
- Kirkkonummen kunta 2013. Lasten päivähoito ja esiopetus. Viitattu 31.12.2013.
http://www.kirkkonummi.fi/palvelut/paivahoito/prime103_fi.aspx.
- Kirkkonummen kunta 2013. Lasten päivähoito ja esiopetus. Viitattu 16.2.2014.
<http://www.kirkkonummi.fi/palvelut/paivahoito/varhaiskasvatus>

Kirkkonummen kunta 2009. Kirkkonummen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2009-2013. Viitattu 16.2.2014.

http://www.kirkkonummi.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/kirkkonummi/embeds/kirkkonummiwwwstructure/25207_Perusturva_lasten_ja_nuorten_hyvinvointisuunnitelma_20_9-2013.pdf

Kirkkonummen kunta 2013. Kirkkonummen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2013-2017. Viitattu 23.2.2014

<http://www.google.fi/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCcQFjAA&url=http%3A%2F%2Fkirkkonummi01.hosting.documenta.fi%2Fkokous%2F20131516-8-1.PDF&ei=TdQVU8j7HsGWyAOupYGgAg&usg=AFQjCNFyleRxXpVYAdjZCRhWIU57i3fYIA&bvm=bv.62286460,d.bGQ>

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 23.2.2014. <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/>

THL 2013. Kasvunkumppanit. Lasten hyvinvointia vahvistamassa. Viitattu 2.11.2013. http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/palvelut/varhaiskasvatuspalvelut

THL 2012. Sosiaaliportti. Lastensuojelun käsikirja. Viitattu 2.11.2013.

http://www.sosiaaliportti.fi/fi_FI/lastensuojelunkasikirja/tyovalineet/tyomenetelmat/avoimetvarhaiskasvatuspalvelut/

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake

Kysely Kirkkonummen avoimen varhaiskasvatuksen kerhotoiminnan lasten vanhemmille

Kiitos, että tulit vastaamaan kyselyyn. Kyselyn tarkoituksena on selvittää kerhotoiminnassa mukana olevien perheiden kokemuksia kerhotoiminnasta. Kyselyyn vastataan nimettömänä ja vastaukset käsitellään täysin luottamuksellisesti. Teidän mielipiteenne ja kokemuksenne ovat erittäin tärkeitä opinnäytetyöni ja kerhotoiminnan kehittämisen kannalta. Kiitos vastauksistanne.

Taustatiedot

1. Minkä ikäinen lapsi / lapsenne on mukana kerhotoiminnassa?

- ☐ 2- vuotias
- ☐ 3- vuotias
- ☐ 4- vuotias
- ☐ 5- vuotias

2. Missä lapsenne käy kerhossa?

- ☐ Koskentorin päiväkodilla
- ☐ Kolsarin päiväkodilla
- ☐ Köpaksen päiväkodilla

Kerhotoimintaan hakeutuminen

3. Mistä saitte tiedon kerhotoiminnasta?

- ☐ Internetistä
- ☐ Lehti-ilmoituksesta
- ☐ Ystäviltä tai tuttavilta
- ☐ Neuvolasta
- ☐ Muualta, mistä

---

4. Miksi haluatte lapsenne osallistuvan kerhotoimintaan?

Kerhotoiminnan merkitys toiminnassa mukana olevalle lapselle

5. Onko lapsenne

	erittäin paljon	paljon	vähän	ei lainkaan
viihtynyt kerhossa	☐	☐	☐	☐
saanut kerhosta uusia kavereita	☐	☐	☐	☐
saanut kerhossa harjoitusta sosiaalsiin taitoihinsa	☐	☐	☐	☐
oppinut kerhossa uusia asioita	☐	☐	☐	☐

Kerhotoiminnan merkitys perheellenne

6. Onko perheenne saanut kerhotoiminnan kautta

	erittäin paljon	paljo n	vähä n	ei lainkaa n
kasvatuksellista tukea	☐	☐	☐	☐
uusia tuttavuuksia	☐	☐	☐	☐
tärkeän hengähdystauon tai vapaahetken arkeen	☐	☐	☐	☐

vertaistukea ☐ ☐ ☐ ☐

muuta _____ ☐ ☐ ☐ ☐

, mitä? –

7. Onko kerhotoiminta vaikuttanut päätökseenne hoitaa lasta pidempään kotona?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

8. Aiotteko hakea lapsellenne kerhopaikkaa ensi kaudellakin?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei, jos ette niin miksi ette?

_____

Mielipiteenne kerhon toiminnasta

9. Onko perheenne ollut tyytyväinen kerhon toimintaan?

- ☐ Erittäin tyytyväinen
- ☐ Tyytyväinen
- ☐ Vähän tyytyväinen
- ☐ Ei lainkaan tyytyväinen

10. Perustelut edelliselle vastaukselle

_____

_____

_____

_____

_____

11. Mitä muuta haluatte kerhotoiminnasta sanoa?

_____

_____

_____

_____

